

О. СТЕПАН КОВАЛІВ

ПРИВІТАННЯ ПАРОХІЯН ПРИНАГІДНІ СЛОВА

1939 Р. Б.
ВИДАВНИЦТВО Й ДРУКАРНЯ ОО. ВАСИЛІАН У ЖОВКВІ

КНИЖКИ ВИДАВНИЦТВА ЧСВВ. В ЖОВКВІ ДЛЯ ВЖИТКУ СВЯЩЕНИКІВ

І. БОГОСЛУЖБОВІ КНИЖКИ

Іерейській часословъ й инымъ молѣніямъ, йже Іеріемъ честнй подоклетъ. Ж. 1933., стор. 301. Наслід. шкіри 12 зл., в шк. з позолоч. обрізом 15 зл.

Книжка напечатана в дві шпальті двома красками на тонесенькім папері тав. India-Bibeldruck і на білім німецькім папері. Видання прегарне й дуже вигідно для священників.

Часословъ... Ж. 1938, стор. 770. — а) На тонкім, сильнім папері: опр. в шкіру, золочені береги 16 зл.; з черв. берег. 14 зл.; в наслідуванні шкіри, з черв. берег. 12 зл.; брош. 9 зл., порто 0'25 зл. — б) На грубішій, добрім папері: опр. в шкіру, золоч. береги 14 зл.; з черв. берег. 13 зл.; опр. в наслід. шкіри, черв. береги 11 зл.; брош. 8 зл.; порто 0'25 зл.

Повний, дуже практичний Часослов, формату 10×15 цент.; догідний друк, по одній колумені складу на сторінку. Вдоволить кожного.

Божієствиннамъ Літєргіямъ йже къ скатїхъ ѡтца нашгѡ Іѡанна Златоустѡгѡ... Ж. 1937., стор. 160. В полотні 8 зл. Книжка вигідна своїм малим форматом. Печатана в двох красках.

Вечѣрня і Утрєня та інші богослужєння на всі неділі і свята цілого року. Друге поправлене видання. Ж. 1937., стор. 1075. Брош. 15 зл., опр. в полотно 17 зл., опр. хребет в шкіру 19 зл., опр. ціла в шкіру 25 зл.

В однім томі подано все те, що в поперед. виданні містилося в двох томах! Деякі богослужби (Христа-Царя і ін.) додано. Дуже вигідний формат, читкий друк, добрий папір. Ціна половину вища, як два томи поперед. видання разом. Необхідна книжка для кожного священника.

Євхологіонъ Аѡл Трїєвникъ ймѣѡй къ сїєѣ чїны свѣтїхъ Тайнъ, елѡгослєскїїхъ, ѡсѡщєнїїхъ й инїхъ молѣнїїхъ цѣрковнїхъ на разлїчнїхъ потрїбахъ вѣрнїхъ ко потрїблєнїю. Єфїмїєнослѡжитєлїємъ йзданъ. Ж. 1926., стор. 899. В аркуш. 20 зл., в пол. 22 зл., в півшк. 25 зл., в шк. 30 зл.

Книжка напечатана двома красками. Такого прегарного видання у нас ще не було. Книжка дуже потрібна для всіх наших церков.

Йкадієстникъ Аѡл собранїї йкадієстѡвѡхъ. Ж. 1905., ст. 458. В пол. 3 зл. **Богослѡженїямъ страстнїхъ сїдмїцї кѣпно съ канѡномъ покаїннїхъ.** Ж. 1905., стор. 308. В пол. 4 зл.

Чїны парастѡса й погребѣнїя мїрскїхъ члѡвѣкѡхъ такожде Євѡнгїїямъ ѡ ѡсѡбїшнїхъ. Ж. 1926., стор. 104. В пол. 1'50 зл.

Чїнъ поскѣрїнїя вѡлнїхъ й Тайннѡ Єлѡпомазанїя. Ж. 1918. — стор., 32. Опр. 0'80 зл.

Чїнъ Тайннѡ стѡгѡ крїстїнїя й мирѡпомазанїя, Ж. 1921., стор. 24. Опр. 0'80 зл.

Чїнъ Тайннѡ сспрѡжєстѡка, Ж. 1927., стор. 24. Опр. 0'80 зл.

Чїнъ Тайннѡ стѡгѡ крїстїнїя й мирѡпомазанїя + Чїнъ поскѣрїнїя вѡлнїхъ... + Чїнъ Тайннѡ сспрѡжєстѡка (разом), В пол. 2 зл.

06
 10
 французької висоти ханів
 мислє ревизиї з/з 1950
 жароз

О. СТЕПАН КОВАЛІВ

ПРИВІТАННЯ ПАРОХІЯН ПРИНАГІДНІ СЛОВА

дефект
ср. 81-86.

2
 Анрибалишвицки
 вытвдн ср. 81-86

Нак. Льв. обл. № 16(16) - 1941

1939 Р. Б.
ВИДАВНИЦТВО Й ДРУКАРНЯ ОО. ВАСИЛІЯН У ЖОВКВІ

37. 2888
 Львів. Бібліотека
 АН. УРСР

Д 374.109 (2) - 462.2

дописати Р

Ч. 12249/Б.

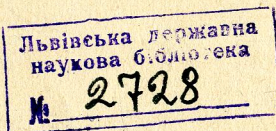
Позволяється печатати.

Від гр.-кат. Митрополичого Ординаріату

Львів, дня 15 січня 1931 р.

† ІВАН

Епископ Помічник

Printed in Poland

WYDAWNICTWO I Drukarnia OO. Bazylianów w Żółkwi

ПРИВІТАННЯ ПАРОХІЯН

Дорогі мої браття і сестри! Надійшла ця радісна днина, в котрій я вас можу ось тут привітати.

З волі Божої приходжу до вас, як ваш душпастир. З великим страхом і трепетом приймаю на себе той тяжкий обов'язок, дякаючися не праці й труду, як радше тієї страшної відвічальности, яка мене жде колись перед Богом.

Колиж від тепер маємо творити немов одну духовну родину, коли тісніші вузли мають нас злучити із собою на довший протяг часу, так порозуміймося нині й скажім собі ясно, яким я маю бути для вас, а якими ви для мене.

Мої Дорогі! Невжеж маю я мовчати і не говорити про мої обов'язки відносно вас, моїх парохіян? Ні, якраз поставлю вам перед очі ті мої обов'язки, щоб вам показати, що знаю їх добре і хочу належно їх сповняти.

I

Як Ісус Христос „не прийшов, *щоби служити йому, але послужити і дати свою душу за спасення многих*“ (Мат. XX, 28), так також і я цілком не приходжу до вас на те, щоб вести серед вас життя безчинне й вигідне, але щоб управляти цей цінний виноград Господа, щоб будувати серед вас царство Боже тут на землі. І не буду щадити ні труду, ні поту, щоб лиш та праця видала рясні овочі, вам на життя вічне.

Добрий пастир є перш усього посередником і заступником своїх овець перед Богом. Стоячи при жертовнику, відправляючи св. Літургію при престолі, жертвує він своїми руками Непорочного Агнця під ви-

дами хліба й вина небесному Отцю не лиш за себе, але також за цілу парохію. У часі Служби Божої молитесь за добрих, щоб їх Бог у чесноті кріпив; за грішних, щоб їх навернув; за недужих, щоб їх уздоровив; за нещасних, щоб їх рятував і вкінці за всіх померших. Господи — кличе він — зглянься на наймилішого Твого Сина, і маючи на увазі Його заслуги, не памятай гріхів моїх та гріхів мого стада, але *„від вітря, голоду, вогню і війни, ізбави нас Господи!“*

Добрий пастир має бути учителем свого стада та невинно голосити Боже слово в проповідях і катехизаціях у церкві, в школі та вдома й при кожній нагоді. Він має свої вівці повчати, щоб пізнали Бога Отця, котрий нас сотворив, Бога Сина, який нас відкупив і Бога Духа св., що нас освятив.

Приходжу до вас, мої любі, щоб уділяти вам св. Тайн, відвідувати хорих, потішати засмучених, спомогати бідних та опущених, слухати сповіді, товаришити вмираючим.

Взивати можете мене в кожному часі, у день і вночі, серед жару літа й морозів зими, не зважаючи на болото, ні на злі дороги. І тому прошу вас, щоб ви мене кликали, коли схочете, не побоюючись ніколи бути мені настирливими. І щасливий буду, якщо пожертвую для вас свій спокій, своє здоров'я, а навіть і життя, по взору Ісуса Христа: *„Пастир добрий кладе свою душу за свої вівці“*. (Йоан X, 11).

Добрий пастир має бути приятелем і вітцем повиреного стада. Має бути приятелем діточок та вчити їх молитов, послуху та порядку; має бути ангелом хоронителем молоді та наглядати над збереженням невинности. Добрий пастир кожного вислухає терпеливо, дасть раду, вказівку, пересторогу; у своєму серці буде плакати із сумуючими, а радуватися з веселими. Живучи зі всіми в згоді, буде також старатися, щоб любов царювала поміж вівцями, щоб не було сварні, ворогування, ненависти, кривд та процесів.

Вкінці добрий пастир має бути цвітучим деревом, повним запахних чеснот — має бути взором та приміром для своїх овець. Він має своїм примірним жит-

тям будувати, вистерігаючися навіть найменшого підозріння, щоб і ворог не міг про нього нічого понижуючого сказати.

II

Коли я подав, описав обов'язки доброго пастиря, позовольте, щоби й вам я вичислив усе те, що ви пастиреві винні. Бо якщо маємо творити одну духову родину, якщо маємо довший час остати разом, то треба нам спільно працювати, щоб мету осягнути.

Якщо пастир на те поставлений, щоб правильно відправляти Богослуження, то першим обов'язком овець є — ходити якнайточніше на ці Богослуження кожної неділі й кожного свята! Не відтягайтеся, не вимовляйтеся, але всі як один, так старі як і молоді приходьте до цього храму Божого, щоб ми спільно могли славити Царя над царями. Почитайте і любіть свою святу Церкву, як свою матір, бо *„ніхто не може мати Бога вітцем, хто не має Церкви матірню“*. (Св. Кипріян).

Пастир молиться за вівці, а святим обов'язком овець — є молитися за пастиря, і за таку молитву я вас сердечно прошу. Браття! Моліться за мене! Молитви ваші, такі милі Богу! Молися за мене, дорога молоде, котрої образ від нинішнього дня буду носити виритий у мому серці. Моліться за мене ви батьки і матері, бо я приходжу поділити з вами тяжке ярмо виховання ваших дітей, щоб ви діждалися з них потіхи, помочі і вдячності на старі літа.

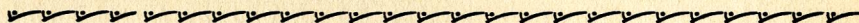
Якщо пастир має бути вашим учителем, якщо має вас навчати правд віри і добрих обичаїв, то обов'язком овець є слухати тих наук. Тому радо приймайте слово Боже, подаване вам будь у проповідях, будь у катехизаціях; приймайте мої щирі перестороги й напіння, подиктовані любов'ю до вас — радо й охочо. Памятайте, що властиво не священик до вас промовляє, але сам Бог, той Бог, котрий сказав до Апостолів і їх наслідників: *„Ідіть, навчайте всі народи“*. (Мат. XXVIII, 19). *„Хто вас слухає, мене слухає, а хто вами погорджує, мною погорджує і Тим, що післав мене“*. (Лук. X, 16).

Якщо пастир має бути приятелем і батьком своїх

овець, то дальшим обов'язком овець є мати довіря і і прив'язання до нього. Як діти, що потребують ради і помочі, з довірям отвирають свої серця перед родичами, так і ви зі щирістю й отвертістю горніться до вашого пастиря.

Вкінці оскільки пастир має бути взором і приміром, то обов'язком овець є шанувати його і наслідувати. Св. Йоан Золотоустий говорить: *„Хто почитає священника, почитає Христа; хто зневажає священника, зневажає Христа, котрого заступником є священник“*.

Ото маєте, мої дорогі, коротко зібрані обов'язки мої й обов'язки ваші. Постановімо спільно сьогодні: їх совісно й вірно сповняти, а так поступаючи, напевно зайдемо там, де не вмовкає голос тих, що веселяться, і де не кінчиться щастя тих, що глядять на невисказану красу лица Всевишнього! Амінь.

НА РІЗДВО ХРИСТОВЕ

Нова радість стала
Яка не бувала,
Над вертепом зізда ясна
На весь світ засіяла!

Ось вкінці завітало до нас велике свято великого Бога, що з любови до нас покинув велич неба, а став чоловіком. Пісня радості несеться по всій нашій землиці: „Бог предвічний народився!“

Ясне проміння вифлеємської Зорі родить в людських душах чарівне світло неописаного щастя. В кожній церкві і в кожному домі лунає сьогодні радісна пісня, якою витали ангели новонародженого Христа: *„Слава во вишних Богу, а на землі мир, людям благоволення!“*

У велику хвилю спогаду про народження Бого-чоловіка, лунає від Попраду і срібнолентого Сяну, аж до

сніжних верхів Карпат, від Припяті, до сумних берегів Збруча однозвучна пісня — про чудне таїнство воплощення Сина Божого. На всі лади алмазним дзвоном приноситься хвала Предвічному. А відгомони тих пісень-коляд доходять певно і до мільйонів наших нещасних братів і сестер ген, за Збручем. — Коляди Різдяним дзвоном дзвонять і серед наших скитальців по всіх країнах європейської суші, на далекому Зеленому Клині, за широкими, бурхливими океанами — у Зєдинених Державах, Канаді, Бразилії й Аргєнтині.

В день Христового Різдва обєднуються всі діти Української Землі спільними думками й спільними почуваннями. В цей день ніякі кордони нас не розділюють, ніякі пропасти нас не розєднують. Цей день є днем християнської, Всєсвітньої Сімі Української!..

Мільйони душ зливаються в цей день своїми думками й почуваннями в один гармонійний хор, вдивляються в одну ясну Зірку, що як колись трьох царів зі Сходу, так тепер всіх нас хоче запровадити до нашого Мєсїї.

Коби лише зрозуміли ми сяєво цієї Зірки. Коби ми, як ті царі, охочо пішли за її проводом! Коби ми всі зрозуміли, що нема під небом іншого щастя, крім Того, що його вказала тая вифлєємська зірка!..

Прийди до Вифлєєму, весь християнський народе! Ти, що стільки витерпів горя та зневаг.

Поклонися новонародженому Спасителеві. В Нього знайдеш рятунок, цілющий лік на всі свої терпіння, болізни... В Нього знайдеш безпечний захист перед всіма ворогами і всєсильну поміч у благородній боротьбі за всі твої земські й духовні добра.

Відкиньмо сьогодні смуток і зневіру, бо Христос Раждається, бо Правда, бо Предвічна Справедливість і Добро на світ приходить — щоб землю з небом в одно злучити. Славїте!..

НА НОВИЙ РІК

Новий рік! Старий пропав у безвістях часу, а на його місце прийшов новий.

На порозі нового року люди обраховують звичайно, що старий рік дав їм доброго, а що лихого, кілька радості, кілька смутку, кілька втіхи, кілька журби приніс. Було й одне й друге в кожного з нас. Мали ми в цьому році, як і в кожному — сумні й веселі хвили. Та, як воно звичайно буває — добра не тямимо, тільки лихо. І як немудрі діти, плачемо й нарікаємо, не на себе, а на других. І любимо, як хтось звалює нашу вину на інших та лає їх. Такого називаємо нашим приятелем, другом нашим. Тому так радо в промовах та по часописах — плачемо над нашою недолею й вину за неї звалюємо на других та лаємо їх. Любо нам почути — чи прочитати в новорічному числі часопису, що інші винні нашому лихові і горю. Забуваємо, чи не хочемо знати, що Всевишній Бог наділив нас розумом і в Своїх заповідях вказав нам ясно, як жити, щоб добре нам було, навіть тут, на тій землі, на цій сліз долині.

В такому загальному бідьканні пливають нам роки за роками. І ось новий рік, а з ним нове „бідькання“.

Знову одним роком ми старші та більш досвідчені, знову одним роком ближчі нашої остаточної мети — смерті.

Нагода призадуматися. Було лихо, чимало його й у кожного в нас із окрема й у всему народі. Та кожний із нас нехай удариться в груди й скаже собі: „Ніхто тут не винен, тільки я сам! За мало я був розважний, за мало трудився, за мало віри мав у Божу поміч, за мало молився і тому були невдачі. За великі вимоги ставив я до других, а за малі до себе“... І тому були невдачі — у кожного з нас із окрема, й у народі всьому...

Нехайже з цим Новим Роком буде в нас інакше! Скажім собі всі щиро і ясно: Нашому лихові ми самі винні! Геть відкиньмо усяку зневіру та незгоду, а обєднані в любові братній — візьмімося до праці над

собою й для себе та для свого рідного українського народу.

Ще одно хочу зазначити сьогодні, в дні пращання старого року.

Нема мабуть на світі другого такого народу, щоб його доля була так тісно звязана з долею Христової Церкви, як доля українського народу! Справді, особливим способом відносяться до нього слова Христа Спасителя: „Без мене не можете нічого робити“.

А коли хто робитиме щонебудь з байдужністю до Христової релігії чи проти Христової католицької Церкви та її священиків — то ця праця буде мало успішна, а часто й злочинна.

А праця, ведена в християнським дусі, в злуці чи за поміччю священиків, буде все корисна для народу, буде велика, добра, трівка. Це така велика істина, що й не потребує доказів. Але бувають люди, які кажуть, що звільнившись зпід впливу Церкви, можна би не одну річ скорше, чи легше зробити...

А тимчасом, Христова Церква своєю організацією і працею є, і навіки буде непоборною силою для кожного народу, є і буде одиноким джерелом щастя і добробуту так одиниць, як і суспільности, бо охоплює життя людини дочасне і вічне.

Наш нарід в останніх часах змагає до єдности, до консолідації. Нехай же ця наша єдність не буде тільки поверховним зліпком різних організацій чи партій, прикрита плащиком дешевих кличів і фраз, — немов старий мішок з новими латками... Український нарід мусить в Христі обєднатися, а вслід за ним обновитися! Мусить стати на трівких засадах Христової науки, на заповідях любови Бога і ближнього. Інакше його консолідація не вдасться, він далі буде кволий та роздертий.

Дай Боже, щоб на порозі Нового Року Христова Правда нас обєднала, обновила та зміцнила. Амінь.

ПРО ВАРТІСТЬ МОЛИТВИ

Молитва є нам так конечно потрібна, як наше життя! Потребуємо світла серед цього земського світу; потребуємо кріпости серед многих ворожих сил життя. Без Бога не зможемо нічого! Потребуємо не лише світла і сили, але й вищого значення для нашого дрібного, буденного життя. Це життя має значення в Бозі. Цього мусимо бути свідомі. А це діється лише через молитву, через безперестанне перебування з Богом. Ми потребуємо Бога! Мусимо прив'язатися до Бога, як дитя до матері, інакше не можемо існувати.

Дух ученого, який не молиться, стоїть безконечно нижче від духа вбогої невісти, що молиться!

Хай молитва встає разом з нами! В ночі хай сторожить з нами на постелі, хай іде перед нами і поспідує нам в церкві; хай сидить з нами при їді хай дякує по їді; хай товаришить нам в цілій нашій денній праці. Тоді й наша праця і кожний наш крок і ціле наше життя буде „як дерево насаджене над струями, що плід свій дасть у свій час, і листя його не опадє, щонебудь чинити буде, пощастить йому“ (Пс. 1, 3).

Хто не знає, як велика є сила молитви? Вже в Старім Завіті вислухував Господь Бог молитви своїх слуг і давав їм, чого вони хотіли. Молитва захоронила Якова перед гнівом брата Ісава, спасла трьох молодців з розжареної печі в Вавилоні, не дала загинути пророкові Йоні в череві кита, зберегла від смерти невинну Сузанну. За часів Ісуса Христа доступали ласки всі, хто лиш просив про те щиро Спасителя. Хорі, сліпі, глухі, німі, каліки та прокажені відходили зовсім здоровими. Ба навіть на прохання Марії й Марти воскресив Христос їх брата Лазаря, хоч він уже три дні лежав у гробі.

І як за часів Спасителя молитва вертала здоров'я хорим та життя помершим, — так само й сьогодні доходимо молитвою всього, все випрошуємо собі молитвою, бо сам Божий Син, Ісус Христос, сказав великі слова: „Просіть і дасться вам“ (Мат. 7, 7).

Але до цього всього треба додати, що таку силу

має лише добра молитва. Тільки така молитва приносить честь Богу, додає потіхи в смутку, проганяє покуси, ввєднує прощення гріхів і поміч у кожній потребі. Щоби молитву можна назвати доброю, вона мусить походити з невинного серця. До молитви треба і доброго життя. Хто не кається гріхів, тому вона не допоможе.

Молитися треба з покорою, в імя Ісуса. Тому в часі молитви мусимо відчувати, що ми слабі, безпомічні та грішні, а Господь без краю великий, безконечно високий і Його не досягнемо, хочби ми і як вивищалися. Але ми можемо просити Бога, щоб до нас знизився. Та лиш покірною молитвою!

Вкінці треба молитися з довірям, бо хто сумнівається, хай не надіється нічого від Бога. В св. Євангелію на всяке прошення каже Господь: „Ви люди вправді недобрі, та всетаки маєте стільки серця, що даєте своїм дітям лише те, що добре. Бо чи дає котрий з вас, батьків, своєму синові замість хліба камінь, замість мяса гадину, або замість яйця скорпіона? І можете ви думати, — каже Христос — що ваш Отець, Пан неба, дасть перевищитися добротою своєму сотворінню? Можете думати, що дасть вам що злого, як будете просити про добро?“

Та і про те слід нам пам'ятати, що кожна поверховна, зимна, бездушна молитва є безвартною. Один „Отче наш“ відмовлений гарячо, з жаром, може мати більшу стійність, чим весь молитовник відчитаний неуважно. Ї Господь не вислухає. До всіх, що так моляться, Він сказав: „Цей нарід почитає мене устами, та його серце далеко від мене“.

Не можемо заперечити, що наші люди моляться, що рідко хто з наших родин опускає ранішню і вечірню щоденну молитву. Але яка то молитва, то нам відомо. Дуже рідко можна знайти родину, котрої члени справді моляться. Це не є молитва, лиш бездушне та механічне відмовлювання слів молитви, при яким часто батько або мати сварить на діти, а нераз і заклєне, дає різні господарські вказівки, або робить якусь ро-

боту. І деж тут є піднесення духа до Бога, без котрого нема молитви?

Одинокий спосіб, щоб оживити молитву в наших родинах і цим способом піднести їх духово — це спільна молитва всіх членів родини. Бо чи може бути щось краще, щось Богу миліше, як спільна молитва цілої родини?

Так, спільна молитва в родині справді піддержує і зберігає вогонь Божої любови. Тому в таких родинах, що спільно моляться, живе Божий дух!

У таких родинах не буде ненависти, сварні та прокльонів. На таких родинах спочиватиме Боже благословення, бо з ними буде Бог. Хто з нас не хотів би мати Христа близько себе? Тому молимся спільно, а Він буде з нами і при нас! Амінь.

СІЧЕНЬ — МІСЯЦЬ ДОБРОЇ ПРЕСИ

Що це „безстороння“ преса? Всі часописи можна поділити на три групи: 1) католицькі, 2) протикатолицькі і 3) т. зв. „безсторонні“.

До католицьких належать тільки ті часописи, котрих світогляд спирається на засадах католицької віри і котрі стають в обороні Церкви і католицьких справ. Протикатолицькі часописи, навпаки, все, і всюди поборюють Церкву, духовенство і все що з Церквою злучене. „Безсторонні“ часописи нібито заховуються неутрально супроти Церкви і релігії, твердячи, що це особисті справи одиниць. Але ця їх „безсторонність“ є дуже хитка, і при найменшій натиску, або зміні обставин, такі газети стають протикатолицькі. Така газета може навіть небезпечніша від протикатолицької і протирелігійної! „Безсторонний“, неутральний часопис подібний до такого злодія, котрий приходить до нас

ніби то як приятель, а зискавши наше довіря, заєдно нас обкрадає.

В який спосіб шкодять св. вірі „безсторонні“ часописи? Т. зв. „безстороння“ газета подає різні відомости. Часом до неї навіть заблукає слово признання та оборони Церкви — але далеко частіше знаходимо в ній кпини, ба навіть острі напади на релігію. І так день за днем, тиждень за тижнем, рік за роком така преса наносить до людської душі більше намулу, ніж здорового зерна св. віри. За кілька літ чоловік, котрий „злих газет“ ніколи в життю не читав, стає лібералом, недовірком..

Стара пословиця каже, що крапля води і камінь вижолобить, якщо буде все у те саме місце вдаряти. Так само і з „безсторонньою“ пресою, котра поволі, поступенно засліплює і затемнює розум, ослаблює волю чоловіка і засмічує його душу.

Завданням релігії є образувати людей на добрих дітей Церкви, поучати їх про обовязки супроти Бога і супроти ближніх. „Безстороння“ газета поминає та збуває це найважливіше завдання мовчанкою. Не буде писати про надприродні речі, про Бога, св. Церкву, про вічну нагороду або про вічну кару, бож це пересічних читачів не „цікавить“, це, мовляв, „старі і пережиті історії“, — навіщож їх людям повторяти? Краще про якийсь сензаційний морд, грабунковий напад або влом, бо такі речі викликають зацікавлення, отже помагають до розпродажі газети. Тому в „безсторонній“ газеті ніколи не підноситься серця і людської совісти до Бога, але завжди тримається їх при землі. Читач під впливом такої газети забуває спровола про Бога й віру, а затоплюється тільки в дочаснім життю.

Таким робом ослаблюється воля, завмирає віра. У читача „безсторонніх“ газет зникає бажання жити для Бога і католицької Церкви. Такого чоловіка трудно наклонити до публичного визнання своєї віри, до жертв на релігійні і добродійні цілі. Вже не стає він в обороні віри, духовенства.

Такі люди в хвилі-покуси вже не лякаються гріха, вже „не бояться“ ані кари, ані Бога. Спровола пропадає, нищиться і гине багатолітня праця священика

школи і родичів. Вступає холод, будяться сумніви і поволі наступає — духова смерть.

„Всяке дерево, котре не родить добрих овочів, буде стяте і в огонь вкинене“, — мовить Спаситель. Ми рівнож повинні вважати, щоби преса приносила добрі овочі та утримувала віру і Христового духа. Тому, що т. зв. „безстороння“ преса віру нищить і ослаблює, — треба всім нам дбати, щоби в наших домах, родинях, громадах знаходилися тільки добрі газети і добрі книжки. „Безсторонню“ пресу слід усюди заступити пресою щиро католицькою!

Що це добра преса? — Преса — це найбільша проповідниця і провідниця народу. Преса це наймогутніша тепер сила світу. Вона має величезний і рішачий вплив на долю Церкви, держави, науки, шкільництва, всіх товариств, хліборобства, торгівлі, промислу, ремесла, на виховання будучих поколінь, і тимсамим на будучність народу. Добра преса — це один з найцінніших скарбів народу! Вона приносить те, що треба знати народові, те, що його вчить, підносить до найвищих ідеалів. Добра преса — це щирий друг кожного. Вона навчить, розрадить і заохотить до доброго. Тому читайте тільки добру, християнську пресу!

Потребу і вагу християнської преси бачить усяка людина, що хоч трохи думає про духові потреби суспільности і тому всюди організуються великі союзи, щоби цю пресу, де її нема, створити, а де вона знаходиться, задержати й удосконалити. А католицька Церква устами свого найвищого преставника, Пія X., повними грозьби словами, відзивається до християн: „Надармо будете будувати церкви, надармо основувати будете школи, всі ваші зусилля підуть на марне, як рівночасно не створите преси, як оружжа оборони й наступу“.

Треба отже мати пресу в своїх руках. І ніяка віруюча, чесна, людина не сміє бути байдужа до доброї преси! Чому? Бо добра преса, це шляхотна кров у народнім, суспільнім організмі. Як людина до життя, до розвою потребує здорової крові, так і суспільність до життя, до розвою потребує доброї преси. Бо добра

преса поглиблює релігійний, католицький світогляд і ушляхотнює, підносить читача. Вона плекає щиру, необлудну любов до своєї Церкви й свого народу та його традицій. Вона бореться зі сектанством, найгіршою язвою кожного народу. Вона ширить Боже слово завжди та всюди, в хаті і в читальні, в полі і в дорозі, на селі і в місті. Вона не підкупна, не служить нічийм інтересам, тільки Божій і народній справі. Грішною сензацією — нікого не гіршить, як це робить лиха чи байдужа преса.

Тому добру пресу треба конче нам ширити! Добру пресу треба нам передплачувати, бо вона того варта. Не даром св. Стець Папа Пій Х. сказав про католицький часопис: „Коли би прийшлося продати мої меблі, мій єпископський хрест для піддержання часопису, я вчинив би це радо“. Той сам Папа, благословляючи одного разу одного католицького журналіста, сказав: „Нема шляхотнішої місії над місію журналіста. Благословлю цей символ твого покликання! Мої попередники благословили мечі й оружжя християнських лицарів, я волю благодіяти благословенства для пера католицького журналіста“.

Дякувати Богу — сьогодні наш український християнсько-католицький нарід вже в тому щасливому положенні, що має на свої услуги сильно розвинену, добру катол. пресу, що ставить чоло усім ворожим, лівим затіям, що звернені проти української Церкви й народу. Треба нам лиш сю добру пресу скрізь поширити.

Січень — це місяць доброї преси. Місяць, в яким мусимо виказати найбільшу активність в цій справі. Поширювання і пропагування української християнсько-католицької преси — цеж перший і найважливіший етап праці Католицької Акції! Мірилом правдивої ревності „Апостольства Молитви“ та інших релігійних товариств у парохії — є скількість примірників поширеної ними, у крузі їх діяльності, доброї преси!..

Кожний з нас повинен себе сьогодні спитати; що я зробив досі для доброї преси? Що я тепер зроблю? Що я повинен і можу зробити для доброї преси?..

Отже до праці дорогі браття і сестри! Сповніть свій святий і великий обов'язок супроти католицької Церкви і українського народу! — В ім'я найвищого нашого добра, в цей час важкий і рішальний — здвигнім якнайвище нашу українську католицьку пресу! Амінь.

ЦЕРКВА НАЦІОНАЛЬНА ЧИ СОБОРНА?

Устрій і праця Церкви

I

Народня церква — слуга держави. — Від найдавніших часів існували народні Церкви, зарівно поміж жидами, як і поганами. Саме ізза прив'язання до своєї релігії зберегли жиди досі свою національну окремішність. Тисячі інших народів і племен потонуло в масі других, посвоячених народів, так що нині нема по них ні сліду. Однак жиди зберегли свою національну відрубність. Чому? Бо були вірні своїй релігії!

Найбільше „народня“ зі всіх Церков була перед війною незєдинена церква в Росії, якої найвищим зверхником був сам цар, як теж протестантська Церква в Німеччині, якої головою був німецький цісар. Обі ті Церкви служили всеціло, по рабськи державі.

Католицька Церква і політика. — Католицька Церква такою низькою слугою держави ніколи не була. Вона ставить різку границю поміж релігією і політикою, поміж віруванням і політичною програмою. Після її науки, релігія має стояти понад всякими політичними справами; релігія — це вільна дочка небес, що не сміє служити ніяким політичним інтересам, якої не можна вжити до осягнення цілей чисто земських.

Знане є прив'язання українців до католицької Церкви. Мартирольоґія української зєдиненої Церкви під пануванням давньої Польщі виказує, скільки то наших

світочів понесло навіть мученичу смерть за справу католицької Церкви. І папи не щадили ніколи українцям похвал задля їх вірності для Церкви й прив'язання до Апостольської Столиці. Знані загально слова папи Урбана VIII., висказані до єпископа холмського, Методія Терлецького: „*Per vos, mei Rutheni, spero Orientem convertendum*“. В очах Намісників Христових уходили українці чи не за найвірніших синів Церкви — і сеї слави ми досі не втратили.

Але деколи, як іде про наше національне добро, — деякі наші земляки готові виповісти послух Церкві...

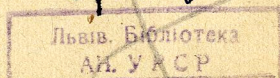
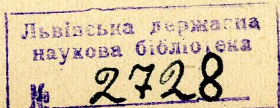
Таке поняття про цілі й засади Церкви є зовсім мильне. Як за часів римської республіки засадою керманичів держави було: „Добро суспільне — найвищий закон“, так завданням і послідною ціллю католицької Церкви є добро душ. „*Царство Боже не є з цього світу*“, — каже Спаситель, але стоїть посеред світу, щоб його здобути для Бога. Кожний нарід має сам в собі стільки життєвості й відпорності, що при добрій волі зуміє заховати свої народні скарби ненарушеними. Церква йому не тільки в тім не перешкаджає, але навпаки, навіть дуже помагає, як свідчить історія всесвітня.

Любов Бога і любов Батьківщини. — Католицизм не повинен впливати з любови до батьківщини, лише навпаки: патріотизм з любови Бога. Не тому є ми католики, що любимо свою батьківщину, але любимо батьківщину тому, що ми католики! Любов батьківщини добре зрозуміла є тільки впливом Божої любови. Хто не любить своєї Батьківщини, цей навіть грішить, бо вона є йому неначе другою матір'ю, якій по рідній матері, завдячує все.

Правдива Церква мусить бути Соборна. — Понад усіми царствами сего світа стоїть могуче царство, збудоване на основах найсправедливішої конституції: католицька Церква. Тільки вона є в змозі злучити під своїми опікунчими крилами всі народи, не накладаючи їм ярма неволі; тільки вона дає народам правдивий мир.

Католицька Церква з природи річи є соборна (вселенська, всесвітня), себто установа для всіх народів цілої земської кулі, без різниці народности. Вона

Привітання парохіян

дбає з рівною печаливістю про всі народи, маючи на оці не лише їх вічне спасення, але і земський добробут і мир.

Правдива Христова Церква мусить бути всесвітня, соборна, тоб-то призначена для всіх народів землі, бо Христос приніс спасення усім. Вправді в Старім Завіті вибрав собі Господь ізраїльський нарід, але рівночасно і в поган удержував віру в прихід Месії. А Спаситель проповідає євангелію не тільки жидам, але й поганам.

Католицька Церква і свобода народів. — Католицька Церква саме тому, що є соборна, є така позитивна для поодиноких народностей. Полишає всім народам їх народні свободи, права й привілеї, позваляє свободно рости й процвітати одному біля одного у великій згоді і єдності. Релігія і народність, це не є поняття суперечні. Це поняття стисло зі собою злучені. Народність є немов узлом, який посередничить між людством і Богом, серцем чоловіка і серцем Божим. Якби католицька Церква панувала всюди, якби кожна держава кермувалася її засадами, не було б кровавих воєн, у якій брат братові посилав убійчу кулю. Не було б також ні кривди, ні гнету, а „долина плачу“ стала б для нас наче справжнім раєм.

Церква — покровителька мистецтв і наук. — Католицька Церква у всіх своїх стараннях має на меті передовсім добро душ, однак на поверненім народам разом з євангелією несе й інші дорогоцінні дари.

Кому завдячують народи свою культуру й освіту, як не Церкві? В середніх віках тільки церкви й монастирі ширили всюди освіту, а навіть плекали поезію, музику, малярство. Письменники, поети, мистці та вчені знаходили в монастирських мурах завжди великих покровителів.

Місійна праця серед поган. — Гірчичне зерно, яке засіяв Ісус Христос у своїй Церкві, має в собі безнастанну силу росту та множення. І тому то католицька Церква намагається всіми силами огорнути своїми крилами всі народи. В тій цілі уладила в поганських краях

окрему місійну єрархію, зі сіткою різного рода місійних станиць.

Осередок катол. місій, їх головна управа, це Конгреґація Поширення Віри в Римі. Вона висилає рік-річно до поганських племен сотки місіонарів різної народности. Такий місіонар, заки зачне діло навертання поган, вчиться вперід мови того племені і тою мовою промовляє до диких народів, навчає Божого Закону.

„Місійна праця“ європейських держав. — Інакше поступають з поганськими народами правительства європейських великих народів по здобуттю чужоземного краю. Вони накидають тим людям свою культуру й звичаї та права, змушують тубильців до плачення високих данин і податків. На додаток — змагають усякими способами до винародовлення підбитих, чи там „відкритих“ народів. Ця політика, цей визиск будить в тих народів нечуваний опір, бо жаден чоловік не збувається доброохотно своїх найдорожчих скарбів: мови, та своїх народніх звичаїв.

Не так поступає католицька Церква! Якби католицька Церква так поступала, то бідні поганські народи волілиб радше й далі поклонятися своїм ідолам-божкам, ніж прийняти правдиву віру. Бо не на це веде католицька Церква місійну працю між поганами, щоби мати з неї зиски, але на те, щоб Бог мав з цього честь і славу, а вони спасення своїх душ. Церква наверненим племенам нічого не відбирає, а багато їм дає, навіть приносить їм освіту, культуру, матеріяльно їх підносить та опікується їх дочасною долею.

Богослужбова мова в Церкві. — Католицька Церква є незалежна, міжнародня, всесвітня. Кожний чоловік без різниці народности знаходить у ній заспокоєння своїх духових потреб і правдиве щастя на землі. До цієї злуки душі, серця з Господом у великій мірі причиняються богослуження церковні, спільні, офіціальні, всенародні молення Церкви.

В нашім греко-славянським обряді відправляються богослуження, як знаємо, в старославянській мові. Це мова — тепер мертва. Вже саме те, що Церква вибрала до богослужень у всіх своїх обрядах мертві мови

(в східніх обрядах мови: старогрецьку, церковно-славянську, халдейську, сирійську, коптійську, георгійську, арабську, абісинську, старорумунську; а в західнім обряді мову латинську) — доказує її соборність. Наведених богослужбових мов не уживає нині в буденній бесіді жаден живучий нарід. І якраз ті мертві мови запевняють Церкві, що церемонії і зовнішня форма богослуження, тоб-то обряд, який проявляється в молитвах, піснях і зверхних діях, не дізнають ніколи ніякої більшої зміни.

Значення обрядів. — Обряди підносять красу єдиної Христової Церкви. Західні народи витворили у себе обряд західний, або римо-католицький, а східні народи витворили східній обряд, між ним і наш греко-католицький. Ріжниця між одним і другим та, що західні народи відправляли свої богослуження у латинській мові, а далі приймали і долучували до богослужень такі молитви і пісні, які творили західні Отці Церкви, а до свого церковного календаря вписували Святих і Боговгодців, які жили на західніх землях. Знову східні народи відправляли свої богослуження у грецькій мові, долучували до богослужень такі молитви й прошення, які творили східні Отці Церкви, а у свій церковний календар вписували Святих і Боговгодників, які жили на Сході. В цей спосіб дійшло до цього, що в одному і другому обряді є інакша літургічна мова, інакші церковні пісні, інакший календар і свята. А в слід за цим пішли ще дальші обрядові, зовнішні ріжниці. Приміром — інакше будували церкви на Заході (островерхі), а інакше на Сході (кругло-копультні), інакше виглядали церковні ризи, приналежности й окраси, інакшим способом уділювали св. Тайни, тоб-то, в інакший спосіб відбували вінчання, похорони, водосвяття, благословення і т. д. на Сході і на Заході. І так є по сьогодні.

Східній, грецький обряд був (і є) дуже багатий і гарний. У ньому розвинулося багато обрядових обходів, приписів, символіки й народньої творчости. А коли від греків християнство почало ширитися між славянськими народами, грецький обряд на наших землях

прийняв до літургичної мови ще й славянську мову. І в такому то обряді з церковно-славянською літургичною мовою прийняв український нарід християнську віру.

Грецький, східний обряд дуже відповідає душі і вдачі українця! Бо душа українця є все весела, жива, співуча, поетична та любить переживати і вживатися у світ духового життя. А східний обряд має багато тих примет.

Християнська віра у грецькому обряді давала українцям великі можливості, а то й понуки до розвитку народньої творчості. При будові церков витворився в нас окремий український стиль церков; у різьбу церковних окрас ввійшов український орнамент, а на церковних ризах відбилася українська вишивка. Вінчання, похорони, йорданське водосвяття, благословення земних плодів і т. д. — це все повне символічних знаків, чару, краси і глибокої думки. Усі більші свята, як Різдво, йордан, Великдень, св. Івана, Покрови, Спаса й ін., прикрасив наш нарід безліччю народніх звичаїв, обичаїв, традицій і рідного побуту, так що кожне свято є неначе дзеркалом української душі, її почувань та її старої культури. Великодня писанка, різдвяна коляда, вертеп, це речі великої духово-мистецької краси й ніжності.

А вже в церковну пісню вложив наш нарід цілу свою душу. Церковний наш спів чужинця дивує, відступника навертає, зворушує невірних, а володіє усім серцем вірних. Славянська мова й рідний, старинний церковний спів — заставляють кожного слухати його як теж вживатися, переживати і брати живу участь у св. відправах. Крім цього наша східня, греко-католицька Церква видала цілий ряд Святих, Боговгодників і Мучеників, яких ми гаряче почитаємо.

Вкінці наша українська Церква видала цілий ряд учених богословів і письменників, які написали багато книжок і створили цінне церковно-народнє письменство.

З цього бачимо, що справа обряду — це не дрібниця. В обряд вложив нарід свого духа, свою народню

творчість, побут і культуру. А в нас, українців, східній обряд так тісно зєдинився з нашим народнім побутом, звичаями і національними почуваннями, що годі собі уявити українця без східнього обряду. — Найвищим законодавцем в обрядових справах є Папа. Він відкидає непотрібні новості й надужиття в поодиноких обрядах і дбає про їх чистоту.

На знак, що католицька Церква є соборна, всесвітня, основала вона свою столицю не в Єрусалимі, але в Римі, в столиці поганського римського цісарства. Звідси виходили на цілий світ через цілі століття і виходитимуть до кінця світу спасенні ласки для всіх народів землі.

„І ворота пекла не переможуть її“. Мимо всіх ворожих зусиль та змагань католицька Церква зростала і постійно зростає. Вона нерозривно велла завзяту боротьбу з своїми противниками, але сповнилися на ній Христові слова; „І ворота пекла не переможуть її“. (Мат. XVI, 18). Церква все буде розвиватися, рости в щораз більшу силу. Нині бачимо її, тую вибрану Христову Обручницю славною на весь світ. Вона подібна до все зеленого дерева, щепленого Божою рукою.

Зі сказаного слідує, що правдива Христова Церква не може бути національна, тобто для одного тільки народу, але має бути соборна, для всіх народів землі. Національна церква має на оці добро одного народу, а соборна церква дбає передовсім — за вічне добро повіреного собі стада, але посередно плекає й дочасні добра.

І даремні зусилля всіх тих, що намагаються поступовання католицької Церкви змінити, вчинити її подібною до існуючих національних церков!

Н. А. Толстой пише: „Серце моє билосся зі зворушення при виді тої Єдиної Церкви, незалежної від ніякої посторонньої влади, не звязаної з ніякою державою, з ніякою народністю, але просвічаючої всіх. Як мені в цю хвилю бажалося бути членом тої справді соборної, католицької Церкви, в котрій і досі безперестанно скликається Собори і проливається мученича кров, як в перші часи християнства!“

В ДЕНЬ КОБЗАРЯ

Сімдесять сім літ ділить нас від часу, коли замовкли могутні струни віщої кобзи великого Співця Української Землі. Сімдесять сім літ минає від дня, коли над Дніпром ревучим, серед степу широкого, в Україні милій віддано українській землі її Великого Сина, нашого народнього співця і вождя, Тараса Шевченка. І рік-річно тепло поминаємо його, як поминають діти свого доброго батька.

Вже третє покоління виростає на українській землі від хвили смерти Тараса. І кожне з нових поколінь нашого народу щораз більше переймається думками, що їх голосить Кобзар, кожне з них старається з щораз більш непереможною силою зблизитися до цієї мети, яку вказав нам віщий дух Тараса. І ніодин з культурних народів, що видали людей світової слави, не має у себе народнього генія такої сили, як ми в особі безсмертного Тараса Шевченка. Це зрозуміло, бо ніодин з культурних народів не переходив і не переходить у своїй історії такого тернистого шляху, як український нарід і життя ніодного генія не є такою вірною відбиткою історії свого народу, як життя Тараса в історії України.

Історія життя Шевченка — це історія мук і страждань, поривів і надій цілого українського народу.

Гірко жилося нашому народові сто літ тому! Тарас Шевченко перший кинув нашим ворогам гірку правду в очі, а народові сказав ясно й виразно, що він славний, великий та непоборний нарід, якому належать також самі права на життя та на поступ, як мають інші народи, щасливіші від нього. Він перший навчив нас, що Україна святе, велике слово, що його поганити ані зрадою, ані іншими прогріхами не вільно, що сила і воля народу невміруща, що в своїй хаті своя правда і сила і воля.

Тарас Шевченко перший розкрив перед нами могили, щоб ми почули голос минувшини, він перший заглянув у будучність і сказав нам, як і куди прямувати до кращої долі. А промовив він до нас так про-

речисто, гарно й палко, що ми уперве на його Кобзарі побачили, яка то наша мова гарна і багата, що ми уперве зрозуміли, який то тяжкий гріх цю мову кидати. Його прегарні вірші про нашу долю й недолю, були для його скорбних земляків благодатною росою на спрагнену душу. Посеред чужих зєднали йому гідну честь, а цілому народові принесли славу.

Та саме ця слава, ця велика любов до поета-ґенія каже й ворогам нашого народу — москалям робити з Тараса свого прихильника. Таке роблять тепер червоні москалі — більшовики. Кажуть: „Шевченко співець робітництва, ворог буржуазії, що сильно виступав проти Бога, — він такий безбожник, як і ми комуністи!“

Хто добре знає твори нашого ґенія, скаже відразу: ні! Бо Шевченко не був ворогом, не був противником ні одних ні других. Для нього не було кляс, не було ніяких шарів, він знав тільки український нарід. Він був тільки ворогом усякої кривди! А що найбільшою ривдою було тоді заведене московським царатом кріпацтво й що між кривдниками були й поміщики-українці, то Шевченко докоряв їм, остерігав їх, та не кликав „бий буржуїв“, „граб награблене!“, тільки взивав нечисленну тодішню нашу інтеліґенцію:

„Обніміте брати мої,
Найменшого брата,
Нехай мати усміхнеться,
Заплакана мати“.

Бо знав він, що нарід, без проводу освічених верств, все одно, що вівці без пастиря. До такого темного народу легкий доступ усяким хижим вовкам.

Знав Шевченко також, що нарід без віри в Бога, це не нарід — а стадо хижих звірюк. Сам він був глибоко віруючий, правдиво побожний і тому кликав за псалмопівцем:

Пребезумний в серці скаже,
Що Бога немає..“

І колиб Тарас Шевченко жив тепер, напевно не кидавби громових слів своїх на тодішню скажім інтеліґенцію, а кинувби їх з цілим жаром святого обурення

на червоних катів і на їхніх помічників, нових „рабів, підніжків, грязь Москви“ та виступив би сильно проти нового червоного кріпацтва таксамо, як виступав проти „білого“ кріпацтва царів-деспотів. І даремні всі зусилля червоних катів України — зробити з нашого Тараса червоного співця, пробоевика ідеї комунізму в Україні! Він був, є і буде ворогом і местником усякої кривди, чи вона йшла від білих, чи від червоних сатрапів! Таким остане він на віки в серцях рідного народу.”

СЛОВО ПЕРЕД СПОВІДДЮ ДІТЕЙ

Любі діти! Сьогодні всі приступите до св. Тайни Покаяння. Знаю, що всі ви хочете добре висповідатися, бо сповідь це річ свята. Однак щоб добре висповідатися, треба жалувати за свої гріхи. Жаль є найважливішою умовою доброї сповіди. Для того хочу вам нині допомогти до доброго, щирого жалю за гріхи. Найперше покажу вам, як великим злом є гріх. Послухайтеж що вам розкажу!

Одного разу один хлопчик мав дивний сон. Йому здавалося, що бачить високу, золоту драбину, що сягала зі землі аж до неба. Станув він біля неї, глянув у гору і побачив там прекрасний золотий престіл, а на ньому Матінку Божу. Вона тримала на своїх колінах чудесне Боже Дитятко, маленького Ісусика. Кругом цих святих осіб горіли безчисленні світельця-зорі. Тисячі, тисячі херувимів та серафимів літало довкола престола. Вони співали так любо і мило, що хлопчик захоплений тим ангельським співом, весело закликав: „Як хотів би я бути там, біля цього престола!“ А маленький Ісусик, як почув це, всміхнувся любо до хлопчика, простяг до нього свою малу рученьку й сказав: „Ходи до мене, дитинко, я дам тобі моє царство не-

бесне, дам тобі небо!" По тих словах — ангели стали сходити по драбині на землю, наче хотіли взяти до свого гурту хлопчика, на верх цієї золотої драбини...

Та нагло — знявся великий гамір! Наляканий хлопчина пробудився... Зі всіх усядів чує оклики: „Горить! горить!“ Перестрашений біжить до дверей, але густі хмари диму не дають до них доступити. Біжить до вікна, але звідтам бухає на нього червона полумінь... Бачить, що нема рятунку і стає голосно плакати. Нема нікого, щоби його виніс і вирятував від смерти... З плачем та криком став кликати помічі. Але ніхто не чув його голосу серед гуку і шуму вогню. Його огорнув смертельний страх. „Той дим мене удусить, цей вогонь спалить мене“ — подумав і ще більше став плакати. Відтак клякнув — і став щиро молитися: „О Матінко Божа, рятуй мене! Святий Ангеле Хоронителю мій, не опускай мене!“ Нарешті змучений паде на землю і нічого вже не чує, нічого не видить...

Але Преч. Діва почула його молитву і післала йому поміч з неба. До її престола долетів голос бідного хлопчика. Одному доброму чоловікові піддала Вона думку, щоб поспішив його рятувати. Він прибіг до горючого дому, не боявся диму та полуміни, скочив до хати і виніс непритомну дитину на двір... За хвилинку надбігли з поля його тато й мама — і щиро дякували тому чоловікові, що врятував їх сина від смерти в огні...

Правда, любі діти, яке страшне то було, як цей бідний хлопчик, о малий волос, не згорів в огні! Страшна була б це смерть! Видіти кругом себе полумінь, чути як вогонь нас окружає, наближається — палить лице, руки, живе тіло. Ах!..

А тепер, любі діти — подумайте, чи і вам не грозить коли така небезпека? Знаєте, хто так буде в огні горіти, але у небагатьох огні на віки... Грішники, нещасливі грішники так будуть горіти у пеклі серед диму і огню... Якби хто з вас в тій хвилині умер, а мав на совісті який тяжкий гріх — то пішовби на страшну муку до пекла... А як би мав повсякденний гріх, що з ним сталосьби? Пішовби у полумінь до чистилища

і мусівби там так довго горіти, доки вогонь не випалив би в його душі найменшу провину. А мусите знати, що той чистилищний вогонь куди більшою мукою, ніж в цім житті можна побачити, почути або уявити собі!.. Один святий каже, що найменша кара в чистилищі є тяжча від найбільшої муки тут, на цім світі.

А як умре хтось із смертним гріхом на душі, то в тій самій хвилі йде до пекла на вічні муки... Там окружає його пекольний вогонь і бідна душа горить, страждає вічно в тому страшному місці безупинної кари, а той вогонь є такий, що душа в нім ніколи не зможе згоріти! Неправдаж, що страх і тривога огортає вас на саму згадку про те грізне пекло?... Невжеж хотілиб ви в тую мерзенну, лячну, бездонну пропасть дістатись на віки? О, ні, ніколи!! Боже, милостив будь мені грішному, не дай мені умерти в тяжких гріхах! Через мої тяжкі гріхи втратив я небо й заслужив на страху кару в пеклі. Негідний я називатися твоїм сином, але, наймилосердніший Боже, змилуйся наді мною! Маріє, моя небесна Ненько — рятуй мене і хорони перед цим пеклом!..

Любі діти! А тепер погляньте ще тут на стіну, на цей св. Хрест, пригляньтеся з увагою та набожно вмираючому Ісусові на нім... Хто завдав йому ті муки? Напевно скажете, що жиди. Так, жиди, убили Ісуса, на хресті його розп'яли, але не тільки жиди! Послухайте, любі діти, як Ісус перед своєю смертю отвірає свої Божі уста й неначе кличе до нас з висоти хреста: і ви люди, і ви діти є винні, що я так терплю — бо за ваші гріхи я терплю... Ваші гріхи мене убили, ваші гріхи мене замучили... Я вас наділив своїми добродійствами, я вас так дуже полюбив, а ви відплатили мені за це такою невдякою...

Отже бачите, діточки, що не лише жиди, але й ваші гріхи прибили Ісуса до хреста! Хто з вас, любі діти на таку бесіду Спасителя не скаже: я Ісуса ніколи не образив, не засмутив, я ніколи не згрішив... Я нічим ніколи не причинився до смерті і терпінь Христових!..

Ніхто з вас не може так про себе сказати! Бо всі ми часто засмучуємо Ісуса нашими гріхами, всі ми грішні, мало любимо Ісуса... Для того сьогодні, перед св. Сповіддю горячо просіть Ісуса, щоб вам усе простив. Повторіть за мною отсю молитву:

Господи Боже! Я жалую з цілого мого серця за всі мої гріхи — не лише тому, що я через них став недостойний Твої ласки і заслужив на справедливую кару в сім і в будучім житті, але передовсім тому, що я ними образив Тебе, своє найвище і любови найдостойніше Добро! Я був дуже невдячний для Тебе, мій Ісусе. Ти терпів за мене такі тяжкі, болючі муки і смерть поніс за мене! Я жалую за все і над усе Тебе люблю! Я ненавиджу всі дотеперішні гріхи мої, я гидуся ними та постановляю сильно Тебе, моє найбільше Добро, ніяким вже гріхом не образити, — а навіть нагоди до гріха хочу і постановляю старанно оминати. Боже, будь милостивий мені грішному! Відверни лице Твоє від гріхів моїх і всі беззаконія мої очисти! Амінь.

ВЕЛИКДЕНЬ

Христос Воскрес! І світлим повстанням із гробу прогнав темну, важку ніч терпіння.

Христос Воскрес! І переможним виходом із гробниці повів нас на ясний шлях вічної перемоги добра над злом.

Христос воскрес! І тим, що в гробі гріха — життя подав.

Радійте люди, і веселіться! Се бо Терплячий подає вам силу у терпінні і потішить вас.

Се Лежачий у темному гробі дає вам тверду надію

Своїх вічних благ. — І станеться на ваших очах велике диво:

Де хрест стояв — там стане слава.

Де Христос конав — там зродиться життя.

Де кров плила — там цвіт щастя зацвіте.

Де гріб стояв — там виросте життя!

Терпіння зродить щастя, конання — життя, смерть — воскресення.

— — — — —
Не плач Народе, не ридай Нене!

Стій мужно під своїм хрестом. Не хилися безнадійно. Встане Правда. Встане і оживе. І воскресенням своїм Тебе, Нене, звеселить. І славою своєю увінчає Тебе, Нене, і житимеш життям новим, щасливим і достойним.

Христос воскрес!

НА ГОСПОДНЄ ВОСКРЕСЕННЯ

Прерадісну вістку голосять нині великодні дзвони: Христос Воскрес! На звук їх серце в грудях так могутньо беться, а душу ясне щастя наповняє. —

На досвітку благословенного, Великого Дня, в якому Христос-Спас смерть побідив, на весь хрещений мір небесні радощі спливають.

„Христос Воскрес“ — дрижачим зі зворушення голосом, слуга Божий перед замкненими церковними дверми Воскресну Утренью зачинає.

„Христос Воскрес“ — підхоплює море вірних й отся побідна пісня могутнім хором ген, під небеса лунає. „Христос Воскрес“ — гомонять воскресні дзвони й воскресною, радісною піснею тремтять воздушні простори. Гомонять нею далекі поля й лісні луки. І пливе радісна ця пісня могутньою филою, ген у надземські

простори, щоб долетіти там, де царить вічний Великдень.

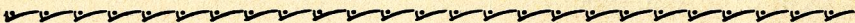
Нехай радість небес ізза світлої перемоги Христа над смертю з могутнім гомоном великодніх дзвонів та зворушливими словами торжественної Воскресної Служби поширився сьогодні у серця всього українського народу!

День Христового Воскресіння — це день нашої надії, це свято скріплює віру народу в його кращу будучність.

Коли Божий Син переміг злобу, неправду і смерть, то і люду ним відкуплені мусять перемогти всю лож і кривди та добитися воскресіння Правди, бо як Христос воскрес, так і Правда воскресне!

— Воскресла Воля! Бог воскрес!

— Христос воскрес!

В ДЕНЬ МАТЕРІ

Від якогось часу — щороку в місяці травні всі культурні народи світу обходять т. зв. День Матері. Всі пригадують того дня надвеличезною, повною саможертви працею опікунки-матері, що творить родинне життя та виховує молоде покоління. Кожний в цей день згадує теж свою рідну матір. Хто ще має те щастя, що вона живе — спішить до неї зі щирими побажаннями, зі щирим словом подяки за її материнську любов. Діти приходять до своїх матерей з квітами в рученятах і разом з китицями цвітів складають у їх стіп найкращі скарби: свої серця, повні любови, вдяки та молитву, щоб Всевишній щедро нагородив їхні матері за їх труди, за материнську любов і доброту. А кому Господь забрав уже рідну неньку — цей спішить в той день — з цвітами в руці та зі словами в очах на дорогу могилку своєї неньки.

Внедовзі не буде в нас ні одної закутини, де не

обходилиб в цьому місяці „Дня Матері“, як вияви найчистішої любови і вдяки до цієї особи. Бо нема нічого кращого і благороднішого, як любов матері до своєї дитини.

Кожна дитина — це надія та основа народу, це її майбутність. А ця майбутність — у руках матері. Цю велику та важну істину кожна жінка знає, але не кожна нею переймається, її доцінює якслід.

І тому треба нам старатися, щоб ті дні, що їх обходимо у честь матері, залишили глибший слід у наших серцях. Бо тих кілька деклямацій і дитячих співів та ці офіційальні квітки пожертвовані матерям на сцені — це не весь зміст цього „Дня Матері“, це не програма і не ціль цього Дня!

З цим днем зродитись має у всіх — велика пошана перед гідністю, перед святістю християнського материнства. Всі ми, особливо ж — ви християнські матері та жінки повинні з якнайбільшою повагою задивлятися на ваше достоїнство, на височінь і взнеслість вашого покликання, призначення. Ви — джерелом, ви подательками життя нових поколінь народу! Які ви — такий нарід, така наша надія і доля: щаслива, або нещаслива... Направду, ви творите історію народу, ви куєте йому долю...

Християнські, українські матері! Одного найбільше бережіться: білої смерті. Біла смерть, то найбільше горе наших днів, то найбільший ворог нашого народу! Біла смерть, то передвчасне, грішне, безбожне вбивання дітей. Цей мерзенний Іродовий гріх — то ніщо інше — як привернення гидкого, звірського поганства та його поглядів на матір-жінку.

Погани в давнину перед Христом — не шанували ні жінки, ні дитини. Вони дивились на дитину, як на великий, непожаданий тягар в домі, а подружжя розуміли виключно, як спосіб уживання приємностей і змислових утіх. Цей порок знищив багато давніх народів, що й сліду по них не остало.

До того самого поганського розуміння супружжя — доходить і нинішній світ. Це дуже грізний об'яв! Ганебний вчинок супроти Бога, своєї совісти й супроти

свого народу робить цей, хто низько і по земськи, хто вузько-самолюбно дивиться на родину, на життя родинне, на св. Тайну подружжя, хто родину, ту найшляхотнішу клітину Божу на землі нівечить і руйнує, хто не підпорядковує її Божим, вічним плянам.

Родина — це наймиліше твориво рук Божих. Її творцем — сам Господь Бог. Тому вона мусить бути в тісній злуці зі своїм Творцем і Паном. Його мусить прийняти за свого опікуна і Батька. Інакше — перестане бути родиною, а стане леговищем, з якого діавол виводитиме свій препоганий рід на землі. Такими леговищами є родини, в яких частим гостем є цей страшний косар — біла смерть. Це родини без Бога, це нехристиянські родини!

Ті, що хочуть бачити родину без Бога, то найбільші вороги свого народу, то гробокопателі добра й щастя людства, то найбільші шкідники цілого людського роду! Упадок родини, народу, держави — зачинається від безбожного розуміння родини. Тому дім, родина без Бога — завжди були, є і будуть цвинтаріщем невинних діточок, а zarazом найбільшим руйніником свого народу.

Переживаємо тяжкі часи. Нам треба людей з широким серцем, людей, овіяних духом посвяти і праці. Нам треба людей, що ставитимуть моральні діла понад матеріальні користи. Нам треба людей сильних, здорових, відважних. А їх може дати нам лише правдиво християнська родина, що плекає глибоку віру в Бога, Це в першій мірі відноситься до матері. Яка мати, така дитина. Перші вражіння западають так глибоко в душу дитини, що вони стають неначе її другою природою та в пізнішому житті нічим уже не дадуться затерти.

Сказав один, що жінкам полишило Боже Провидіння одно з найбільших чудес: на їх колінах виростає найбільше совершенний твір на світі — чесний чоловік і чесна жінка. Це жінкам на все остане „благая часть“ родинних обов'язків, а саме береження вогнища віри в родині, до котрого все мусить вернутися чоловічина, щоб заігріти свого духа. Тому якнайбільша пошана

жінки-матері повинна стояти в нас усе на достойній висоті.

Ось це напрямні для вас, для вашої щоденної, а якже відвічальної праці, християнські жінки — з нагоди цього „Дня Матері“. З Богом — для Церкви і народу! Амінь.

В ДЕНЬ СВОБОДИ

Кінець XVIII-го століття зазначився великою французькою революцією, яка дала почин до визволення широких народніх верств з під перемоги і гноблення їх вищими верствами. Правда, полилися при цій нагоді ріки людської крові, але це страшне лихо було не без добра, коли маємо на думці остаточний вислід цієї революції та її пізніші наслідки в Європі. Першим здобутком цієї кровавої революції була т. зв. перша конституція у Франції з 3 вересня 1791 р., котра менше-більше стала прообразом усіх конституцій по європейських державах у XIX-ім столітті. Вона проголосила права чоловіка і горожанина, що люди мають бути свободні, що вони родяться і є рівноправні. Головною метою держави є: збереження головних, природніх людських прав, а саме — свободи, власности та безпеки. Джерелом суверенности держави — є нація (народня суверенність).

Здобутки цієї революції розбудили у Франції давню, приспану національну силу, що витворила сильну народню армію, яка під проводом геніяльного Наполеона Бонапарте довела Францію на вершок слави. Наполеон, спершу генерал, відтак монарха повалив старі європейські держави, а на їх місце збудував світову французьку монархію.

Нові струї та великі переміни в Європі — не минули й тодішньої Австрії, зложеної з ріжних народ-

ностей. Вони довели до завзятої внутрішньої боротьби в державі і страшних потрясень. — В масах зродилося бажання — введення конституційного устрою та національного зрівняння народів в державі. Врешті прийшов 1848 рік, в якому в західній Європі спалахнула нова філя революції. Перекотилась вона і по австрійській імперії, з котрою звязана була доля західної, галицької вітки українського народу. Після гострих вуличних розрухів у Відні — запроваджено конституційний порядок у цілій австрійській державі. У дні 18 квітня появилася славний „цісарський патент“, який подав усім народам австр. держави до відома, що „від 15 травня 1848 р. устає в державі панщина і всі данини“. Таку радісну несподіванку приніс українському народові в Галичині той памятний день! Віджив бідний, темний, пригноблений нарід. Український селянин вже не мусів панові низько, по рабськи до ніг кланятися, він став свободний, вольний, господар на своїм ґрунті, а не наймит-раб. Вже навісний економ не мав права гнати його нагайками до праці, безвинно над ним знущатися, як це часто бувало.

В цім пропамятнім 1848 році — знесено раз на все т. зв. панщину, цебто — маєткому залежність селян від власника села. Найбільше далася вона в знаки нашому селянству за панування старої Польщі. З часом стара Польща впала, (1772 р.) добита самоволею своєї шляхти, а Галичина дісталася під панування Австрії. Австрія почала заводити нові порядки. Цісарева Марія Тереса обмежила кріпацтво та частинно захистила селян перед самоволею дідичів. Її син, Йосиф II. наложив на дідичів великі обмеження. Перевів поділ землі на панську і мужицьку. Тодішній австрійський уряд, як твердять історики, думав опертися на галицьких українцях, щоб легше дати собі раду з іншими народами на сході держави. Однак український нарід, гноблений довговічним ярмом, не був надто свідомий свого рабства, в політиці не брав чинної участі, тож не відчував своєї безправности, своєї недолі. Йому дошкулювало тільки господарське ярмо, земельний визиск, тому то наш нарід не вмів скористати

з тих прав, що їх надавав австр. уряд іншим народам. Та за якийсь час змінилися для нас обставини на гірше, і наш нарід знову пішов у ярмо панщини.

Серед таких невідрадных народніх обставин — стрінув нас 1848 рік, Визвольні змагання широких народніх верств, розпочаті великою французькою революцією, не остали без впливу і на український нарід, який втративши в XIV-ім віці свою державну самостійність, оставав довго під чужим пануванням. Свободолюбні струї в Європі та проголошення прав чоловіка і горожанина у Франції, розбудження і скріплення національної свідомости серед європейських народів відбилося найперш на Великій Україні, а саме відродженням українського письменства: виступленням Котляревського і змаганнями Кирило-Методіївського Брацтва в Києві (Костомарова, Шевченка, Куліша). Згодом прийшло пробудження — і Галицької Землі, заходами „Руської Трійці“, під проводом о. Маркіяна Шашкевича. Ще того самого (1848) року повстає у Львові „Головна Руська Рада“, під проводом єпископа Григорія Яхимовича. Вона стала на становищі самостійности українського народу і його окремішности від москалів.

В першій дні, вільній від панщини, в першій числі „Зорі Галицької“ оголосила ця Рада свою програму, що містилася в таких трьох точках: 1). Першим нашим завданням є заховати нашу віру та поставити наш обряд і права Церкви і наших священиків на рівні з правами інших обрядів. 2). Розвивати і підносити народню свідомість видосконаленням нашої мови, запровадженням її в нижчих і вижчих школах, видаванням книжок і писем в рідній мові та старанням впровадити її на рівні поставити нашу мову з іншими мовами в публичних урядах. 3). Будемо чувати над нашими конституційними правами, розпізнавати потреби нашого народу і шукати напрями нашого буття на конституційній дорозі, а права наші від всякої напасті стало і сильно хоронити. — Ось такі думки стали підвалиною нашого тодішнього розвою.

Перший раз заговорили галицькі українці прилюд-

но і вільно про те, що досі тільки найрозумніші тихцем шептали. Перший раз сказали вони про себе — хто вони і чого хочуть. А щоб заявити, що українці і на полі духового життя чуються доволі сильні та зрілі, скликано до Львова 19 жовтня цьогож 1848 року перший „Зїзд руських учених“, що між іншим ухвалив заснування першого просвітянського товариства „Галицько-Руської Матиці“.

Як бачимо, розмах був великий та смілий. На жаль — не стало сили та єдності, щоб даліше повести гарно почати роботу. Треба було зазнати ще багато гірших помилок, щоб вкінці дійти до розуму...

Прийшли часи скріплення австрійського всевладства, і „Головна Руська Рада“ перестала існувати. Поважна частина тодішньої нашої інтелігенції починає тратити віру в свої сили, і зневірена підпадає під вплив об'єднательних всеросійських ідей... Приходять сумні часи москофільства в Галичині... Багато надійних одиниць ломиться та йде в чужий табір, чужим богам служити...

В 60-их роках під впливом Наддніпрянщини будиться в Галичині нове життя. У Львові починає виходити кілька щиро-українських часописів, починається організування українського національного життя. Здорова народовецька струя виразно і рішучо боронить окремішности українського народу — та успішно параліжує впливи і роботу москофільського табору.

Незабаром австрійський уряд — знову повертає конституцію, одначе новий краєвий статут і виборча ординація лучать українців і поляків в один край і ставлять нас в меншости, в залежности від сусідів. Починається завзята борба за впливи, за першенство і т. ін. В розгарі праці і змагань, у організаційному розвоєві на кожному полі — застає нас жахлива світова війна. Слідує трагічний 1919 рік...

Знесення панщини у дні 15 травня 1848 р. розбудило почуття людського достоїнства в широких верствах нашого народу. Нарід увіковічнив це здвигненням пам'ятників по всіх місцевостях Галицької

Землі, і від тоді наш нарід цей день уважає своїм народнім святом.

І по сьогодні — щорічно святкуємо це народне свято — торжественними богослуженнями, процесійними походами до панцизняних хрестів, святочними академіями та іншими обходами. — В цей день кріпимо свого духа до дальшої праці над собою — для спільного українського добра.

Цей щорічний торжественний спомин-свято з нагоди знесення панщини, повинен заігріти усіх нас, усі верстви нашого народу до святого завзяття та наповнити серця і душі наші глибокою, негасаючою вірою в невмірущу силу нашого народу. Цей день, цей спомин 1848 року має заігріти нас до витривалости в наших змаганнях, має заохотити нас до поширення і поглиблення почуття нашої духової вартости і сили. Нехай нашим заповітом стануть слова нашого поета Грінченка:

„Праця єдина з неволі нас вирве:
Нумо до праці, брати!
Годі лякатись! На діло святее
Сміло ми будемо йти.
Сміливож, браття, до праці ставайте,
Час наступає — ходім!
Дяка і наша робітникам щирим,
Сором недбалим усім!“

Додаток*)

День третій травня 1848 року — то день для українців (в ориг. русинів) Галицького краю щасливий, вічно пам'ятний день, що в нім по приказу Й. В. Ці-

*) В доповненні науки на »День Свободи«, подаємо на сім місці цікавіші уступи з Відозви (»Возванія«) Головної Руської Ради, виданої дня 23 березня 1849 р. з приводу першої річниці знесення панщини в Галичині. ОО. Проповідники з пожитком використають на проповідниці ці теплі, радісні слова маніфесту наших предків. Мову Відозви дещо змінено. — В-во ЧСВВ.

саря Фердинанда I. знесено панщизняні повинності, а Українець став свободний від рабської залежності. Будучи передше чужою власністю, став тепер цілком свободним чоловіком. В цім то дні відотхнула його грудь легше, а в душі зродилося почування вищої гідності, за яким він тужив багато-багато віків..

Воістину! День світлий, день торжественний для Землі Галицької! Бо окови ганебного, понижаючого підданства угнітали не тільки тих, що їх з трудом двигали, але окови ці стіснили були й духа всього народу, не дозволяючи йому розвиватися по даним йому від Бога даруванням. Тому день освободження від панщини — є zarazом і днем нашого народнього піднесення від нещасного, довголітнього замертя.

Слава хай буде Всемогучому Богу, що дарував нам цей радісний день третього травня, що в нім — після довгої і тяжкої недолі — завітав до нас радісний промінь кращої майбутності.

Слава всім тим, що радість тую прихильними думками — з нами поділяють.

Серце кожного Українця (Русина), нехай проймає в той день радість чиста, свідомість глибокої, вічної вдячності.

Такими почуваннями, думаємо, перейняті всі Українці (Русини). А щоб це спасенне діло освободження у вічній пам'яті народу заховати, Головна Народня Рада узнала за річ достойну і праведну, щоб день третього травня після грецького календаря, а п'ятнадцятий після латинського календаря — був на завжди днем народнього торжества. Його треба відбути благодарною відправою та відповідним духовним поученням.

Всечесні Українці (Русини), так міщани, як і селяни постарайтесь в пам'ятку конституції і освободження від панщини — увіковічнити той день величавими хрестами з написом: *Пам'ятка освободження в дні 3 мая 1848 р.*, уставивши їх — після торжественного походу — на отвертім, обширнім місці, між чотирма липами. Їх слід своєчасно засадити, щоб приймалися, і щоб там росли, старанно плекані — на вічну згадку. — Дальші слова Відозви заповідають програму тор-

жестів, які відбуватисьмуть найперше у Львові, а потім в краю. Відозва м. ін. взиває кожную громаду, щоб вислала на торжества у Львові хоч одного делегата.

Також горячо проситься, щоб кожний Українець (Русин) від найстаршого до наймолодшого найменшим датком, який тільки може бути, по одному простому ґрейцарові (сотикові) причинився до возвеличення цього дня, щоб таким чином кожний взяв участь в цім народнім ділі. Бо „тими сотиками не тільки счислимо наше множество, але й народні почування Українців (Русинів), зміримо та зважимо нашу силу“. Ці народні лепти мали складати наші предки на руки священиків, а вони найдалі до провідної неділі мали все вислати у Львів.

Ось уривки цієї щирої заохоти: Постав, ґаздо, ґрейцар твій на жертівник батьківщини і радісно помяни день 3-ий травня, який вчинив те, що ти сьогодні не підданий, але сам своїм паном. Виправ, тату, сина заробити той ґрейцар і поставити на престолі батьківщини в пам'ять 3-го травня, і скажи йому, що день цей вчинив те, що праця, яка передше була причиною пониження і гіркої недолі Українців (Русинів), стала їм нині джерелом честі й щастя. Дай, тату, дитині малій ґрейцар, хай його занесе сама до спільної збірки, щоб тямилася день 3-ий травня, а при тім накажи їй, щоб Богу щиро молилася, з вдячністю, що не зазнала того всього, що було... Учи її, щоб свободи своєї уживала розумно й праведно, а коли пута підданства з неї спали, хай старається бути свободна і в душі від всіляких налогів, щоб показалася гідна перед світом, а праведна перед Богом...

Накінєць подано програму цього святочного обходу у Львові. М. ін. на тожественній Службі Божій, що її відслужив в год. 10 на площі св. Юра Митропол. Мих. Левицький, посвячено пропам'ятні хрестики, на яких з одної сторони зображено розп'ятого Спасителя, а з другої сторони напис: „3 май 1848, в пам'ять наданої свободи“. Запрошеним гостям і делегатам з краю роздавано їх даром.

Також для нинішнього читача варт замітити й це

що Гол. Руська Рада звернулася з закликом — і до тодішнього нашого жіноцтва, щоб воно пристроїлося в той день в „галицько-руський“ народній стрій, і так прибуло до Львова...

Історичне це письмо підписали: Куземський Мих., пізніший холмський єпископ та Малиновський, секретар Гол. Р. Ради.

В ДЕНЬ ВЕЛИКИХ ПОМИНКІВ

Зеленосвяточний поклін Героям

День Зелених Свят — це великі Поминки! В цім дні складаємо пошану пам'яті борців, що на жертівнику батьківщини зложили своє життя. В душі бачимо їх всіх, як безконечний похід, як непроглядне військо. І з кривавого Сходу, і з жаркого Полудня. Їх лица сіяють надземською ясністю. „Бог обтер всяку сльозу з їх очей. І смутку більш не буде ані болю“. (Об'яв. XXI, 4). Але їх очі отворені. Їх погляд звернений до нас. У піднесеному настрої духа чуємо їх завіщання: Браття, будьте ваших попередників достойні!

Багате змістом було їхнє життя, яке знайшло свій кінець на побоевищі. Життя, посвячене вітчизні й братам. „Більшу від тієї любови ніхто не має, як хто життя своє положить за своїх друзів“. (Йоан XV, 19). Справді, коротке було їхнє життя. На багатьох гробах читаємо напис: „У віці вісімнадцяти, двадцяти літ впав на полі слави“... У віці цвітучої молодости віддали своє життя й положили свої буйні голови на жертівнику батьківщини, за долю свого народу...

Не довгий вік надає нашому буттю вартість! Правдиве життя є лише те життя, що зміряє до святих цілей. Є це велика правда, яку голосить нам їхня геройська смерть. Уживання, змислові розкоші та ра-

допці не є найвищим добром! Правдива велич — у чистоті серця й у змаганні духа до вічної Правди. Тоді чоловік знімається на найвищий щабель, якщо забуває на себе, а служить другим; якщо йому миліше самому нужду терпіти, ніж глядіти, як терплять други; якщо готовий віддати за долю народу навіть своє життя. Хто жив для вічних і найвищих цілей, цей не вмер. Його смерть є тільки переходом до царства небесної слави.

Життя героїв сіяло небесним блиском через терпіння. Що лиш колинебудь великого у світі сталося — то через болі й самовідречення. „Чиж не треба було так Христові страждати та й увійти в свою славу?“ (Лук. XXIV, 26). Наші борці ступали шляхами Спасителя. До них відносяться слова Апостола: „Коли тільки з Христом терпимо, то будемо з Ним також і прославлені“. (Рим. VIII, 17).

Всім нам звісно, що всесвітня війна перетворила наші найбагатші села й містечка та родючі ниви на довгі літа в непроглядні гробовища й лобні місця. І на суші і на морі й у воздухах бився цілий світ та різні роди оружжя пішли в кровавий танець: і кріси і скоростріли і гранати і прапнелі і бомби і міни і газові наступи і підземні підкопи. А як уже страшно шаліла ця воєнна хуртовина, коли нераз і кілька днів пражив огонь безнастанно, сліпили рефлектори, летіли стріли мов дощ, а земля аж дрожала від реву гармат...

„І падав народ, як з дуба лист“, каже наша пісня, — без різниці віку, полу і звання, а гинули чомусь все ті найкращі, чомусь все ті найзавзятіші двигарі...

А між ними цвіт та гордощі кожного міста, містечка, чи села...

І лягло людей муштрованих чимало: одні на сердечною кров'ю напоєній рідній ниві, другі по жахливих таборах смерті, на широких ланах України, від тифозної горячки...

Та всі вони вірили, що Правда, за яку боролися, терпіли і вмирали, не згине, що слава не поляже, козацька слава...

І в час конання всіміхалися їхні уста, бо очима духа гляділи на Завтра рідного народу.

А тепер — скрізь вже високі могили...

І ось батько — мати плачуть сьогодні за своїми соколами, які вилетіли з гнізда і вже більше до нього не вернули... — Та не плакати нам по них. Вони щасливі! Вони сповнили свій найбільший обов'язок! Вони гарно, чудово проспівали пісню свого життя, свого серця...

Їм суджено вмерти за вітчину, нам суджено жити для неї!

Як сівач кидає на зорану землю зерно, щоби воно вмерло і опять повстало до нового життя, так смерть наших героїв має бути джерелом нового життя. „Як зерно пшениці не впаде в землю і не вмере, то зостається одне; а як умере, то приносить багато плоду“. (Йоан ХІІ, 24. 25).

Яка велика мусить бути наша праця, щоби ми стали гідні наших борців! Бо хочби ми і як величалися та гордилися нашими невмірущими героями, то якщо зі свого боку не докажемо, що в нас глибоке зрозуміння їхньої великої посвяти, ніколи не станемо гідними їхніх страждань і терпінь.

Усі народи торжественно святкують пам'ять своїх героїв. Над тлінними їхніми останками ставлять величаві мавзолеї-гробниці, на глітних площах кладуть в їхню честь пропам'ятні кам'яні плити. І з шумом, гомоном, музикою і співом у парадних походах віддають їм посмертний салют. Вкривають їхні могили квітами й ворущають тишу маєстату смерті похвальними пеанами...

Невжеж і нам не піти за тими народами і так, як вони, величати пам'ять наших героїв? Чи і нам не слід подумати, з якого каменя покласти їм всенародній пам'ятник, такий, щоби рівновартний був їхнім заслугам?

Але не так надгробного каменя і похвальних промов ждуть вони від нас, як наших діл. Вони ділом доказали свою віру в найвищий закон Любови, тож і ми добрими, щирими ділами покажимо, що ми їхня кість і кров.

У серцях наших лелійно полумя великої Любови, яким горіли їхні серця перед обличчям смерти.

А тоді пам'ять наших героїв во вік у нас не загине, пам'ять крицевих діл і пламенного, жертвенного, горячого серця. Вічна і славна їм пам'ять! Амінь.

НА ПОРОЗІ ШКІЛЬНОГО РОКУ

З початком вересня розпочинається шкільний новий рік. Між нашим селянством та міщанством покутує ще досі старий, немудрий звичай, а саме: не посылати дітей до школи. Неодин наш чоловік — думає, що ліпше, щоби дитина пасла корову чи гуси, як ішла до школи, бо мовляв, мій прадід і дідо не вмів писати ані читати і були ґаздами, я також не вчився і якось живу... Нерозумна бесіда! Такий чоловік, се ворог своїх власних дітей! Без письма і школи в теперішніх часах обійтись не можна!.. Сьогодні неписьменна людина — це каліка в суспільнім, громадянськім життю! Дятого всі щирі українці повинні подбати, щоб кожний, навіть найбідніший наш чоловік посилав своїх дітей до початкової школи.

Маємо по наших селах чимало здібних дітей, які покінчили сільську школу. Родичі, дуже часто убогі селяни, радо післалиб дітей на дальшу науку, однак не знають, до якої школи післати. У нас вірять по більшій частині в те, що дитині може дати хліб лише гімназія. Перед війною було у нас таке, що навіть менше здібних дітей пхалося силоміць до гімназій, яких вони не кінчили, лише по двох-трьох роках виходили умовими каліками, нездібними ні до сільського господарства, ні до ремесла. Багато наших людей не хоче бачити цього, що жити можна і то добре жити не лише з науки у високих школах, але також з науки ремесла і торгівлі! Бідний школяр, а до того

спосібний, як піде на науку до ремісника, чи як покінчить фахову школу, то в короткім часі буде мати свій, незалежний варстат праці і буде корисним членом суспільности. Ми не маємо достаточного числа ні фахових купців, ні ремісників, тому горячо раджу всім біднішим селянам і таким, яких діти не визнаються великими здібностями, посилати їх на науку ремесла, бо в ремісника золота рука — каже наша посьловиця. Такий нарід, що не має всіх станів, не може правильно розвиватися і про се повинні всі пам'ятати. Наука рамесла менше коштує, ніж наука в середніх школах а нераз, приносить більший хосен.

Але ми не повинні забувати і за середні школи (гімназії-лицей). Найважливіше є те, щоб до тих шкіл посилати тільки таких дітей, що є спосібні і здорові. Часто буває у нас таке, що слабовитих дітей даємо до шкіл, бо мовляв: дитина слабовита, тяжко робити не годна, а так, в школі, вивчиться і буде мати легкий хліб... Таке думання хибне. Наука в школах — це тяжка праця. Хирлява дитина не то, що не зможе вивчитися всего якслід, але щобільше — знидіє і змарнується.

Дітей до шкіл треба посилати. Однак кожний перед тим повинен застановитися: до якої науки має дитина охоту. Нераз має дитина охоту до ремесла, а її посилають, скажім до гімназії, і противно.

Далі: посилаймо дітей до фахової школи!

Головна причина сьогоднішного невідрадного положенна нашого села лежить у тому, що варстат села, себто земля, із приростом населення, що оброблює даний шмат землі, щораз більше корчиться, меншає. Це веде невмолимо до щораз більшого зубожіння села. Тому треба взятися за такі способи, що здержувалиб це вічне дроблення наших господарств.

Таке явище, як у нас, стрічаємо і в інших народів. Але культурні народи знайшли вже спосіб, щоб тому примусовому зубожінню селянства — покласти край. І так прим. в Англії установлено закон, що всі більші посілости є неподільні, що вони переходять з батька на найстаршого сина, а відтак, коли його не стане, на

найближчого свояка, а решта дітей дістає з родинного майна сплату — і мусить шукати собі прожитку в іншій галузі народнього господарства. У культурних народів з правила батьківське господарство дістає найстарший син, а інші діти йдуть в школу, до промислу чи торгівлі. Зовсім природно, що при такому способі господарювання мусить в данім народі розвинутися і торгівля і промисл так високо, щоб могли давати удержання всім тим, що не можуть жити зі землі. Тоді також підноситься і земельне господарство, бо краще господарити на більшім ґрунті, чим на малих клаптиках, — загонах. Таке „родинне наслідство“ несе зі собою загальний добробут і виключає всякі процеси за спадщину, які так часто поводять до руїни дітей, невдоволених поділом батьківського майна.

Подібний лад бачимо у чехів. Там батько посилає всіх дітей у школу, а одного, що має хист до господарки, лишає дома. Одні, здібніші діти, кінчать вищі школи, другі знову йдуть до торгівлі, до промислу, так, що кожний батько вмираючи — є певний того, що всім дітям забезпечив існування.

З того повинні брати собі примір і наші селяни. Не дробити землі! Навпаки, як можна, прикинути ще, щоб земельний варстат праці більшав, а не корчився і передати цю землю ненарушену на господарювання одному синові, а інших примістити в промислі, в торгівлі чи ремеслі. Однак і той син, що остається на господарстві, мусить дістати освіту, потрібну до розумного ведення господарства, мусить скінчити господарську школу! У нашому краю є доволі господарських шкіл, та наші люди мало з них користають. Прим. Товариство „Просвіта“ удержує в Милованню, (товмацького повіту), зразкову господарську школу, де молодий хлопець чи господар навчиться усього того, що йому потрібне до розумного ведення господарства. Час вже закинути ту нашу сілку філософію, „най так буде, як бувало“... Таж люди щораз більше винаходять спосіб, щоб краще і легше обробити землю, більше з неї видобути! З кожним роком придумують

всякі машини, які краще зможуть працювати, чим людські мязи. Тих всіх новітніх здобутків навчиться господарський син у рільничій школі і вихіснує їх у себе дома.

Поруч таких рільничих шкіл, які давалиб нашим хлопцям відповідне підготування і виробили з них розумних робітників на полі сільської, домашньої господарки — існують і інші фахові школи, як промислові, так торговельні. Такі школи мають для нашої малоземельної людности велике значення, і тому повинні ви, мої дорогі, добре зрозуміти і якнайскорше з цього скористати. Бо посилаючи своїх дітей до таких шкіл, з одного боку даємо їм без більшого вкладу гроша та в короткому часі кращий шматок хліба, а з другого боку збагачуємо тим і саму націю. І якраз: лише фахово вишколені люди зможуть як слід виконувати своє ремесло, якеб воно було — чи біля господарки, чи в яким варстаті, чи в склепі-кооперативі. Участю нашої дітвори у промислових і торговельних школах — відриваємо її від нашої бідної землі, якої так мало маємо — і кладемо кінець загальній бідноті нашого села.

РІДНА ШКОЛА

Нарід, який хоче жити, мусить мати свою школу й свого вчителя. Без своєї школи нарід може стати погноєм чужої культури. Бо відома річ, що вплив чужої школи — це найбільша небезпека для культури кожного слабшого народу.

Тому й не диво, що всі слабші народи витрачають найбільше сил і енергії в старанні за свою школу.

Зрозумів це і наш нарід. Природний, самозаховачий змисл змусив його покликати до життя установу, яку назвав Рідною Школою. — Рідна Школа має на

меті — закладати й удержувати з всенародніх збірок-лептів приватні українські школи різних типів, щоби зберігти рідну українську культуру. Під омофором Рідної Школи виховується здоровий, добрий елемент, який плекатиме свою культуру й свою традицію. Рідна Школа стала нині святістю для кожного свідомого українця. Кожна українська душа, в якій горить любов до свого народу, відноситься з пієтизмом до цієї заслуженої установи. Кожний, хто її заслуг недоціняв би, це був би шкідник свого рідного народу. Тому святим обов'язком кожного доброго українця, без огляду на класові й партійні різниці, є морально й матеріально піддержувати свою Рідну Школу.

Подивімся на другі культурні народи, як вони піклуються своєю школою! Пильнують її як ока в голові, бо знають, що в школі майбутнє народу. Навіть державні народи, удержують побіч державних шкіл, ще й приватні школи, щоб цим благородним зрізничкуванням свою націю повести на найвищий ступінь культури й поступу. Возьмім для приміру польське Towarzystwo Szkoły Ludowej, чеську Školsk-y Matic-y, чи німецький Schulverein. Це товариства, які в житті вище згаданих народів відіграли і відіграють великанську культурну місію! У цих народів кожна свідома особа відчувається до святого обов'язку складати щомісячно добровільний податок на отсі хосенні товариства. Тому й не диво, що ці товариства оперують мільйоновими фондами й мають змогу виконувати якнайкраще назначене їм завдання.

Тепер придивімося, який стан нашої Рідної Школи. З одної сторони бачимо її переможне змагання до якнайбільшої активності, з другої жажливий фінансовий стан, який спинює оце змагання. Причиною цього сумного факту є те, що Рідною Школою не заінтересувалися ще якслід широкі народні маси, тільки свідоміші круги нашого громадянства. Постійний податок на Рідну Школу дає в нас тільки незначний відсоток одиниць; широкі народні шари ще до нього не привикли. І доти наша Рідна Школа не стане на трієких основах та не розвине широкої праці в терені,

доки сотикові лепти на її ціли не стануть в нас масовим явищем, доки в душі кожного доброго українця не зродиться сильний моральний примус: дати щомісячно хоч один сотик на Рідну Школу! Цього мінімального видатку напевно ніхто не відчує, а в заміну за це Рідна Школа стане твердо на ноги, бо це сотикове оподаткування принесе їй річно понад два мільйони золотих! У масових, сотикових датках лежить ключ до успіху рідношкільної ідеї! Здійснити це можуть і повинні провідні одиниці в кожній нашій установі, коли вони поведуть енергійну акцію в цім напрямі. Тільки треба охоти й доброї волі, а все гарно вдасться. Коли всі привикнемо складати постійно свої дрібні, сотикові датки на Рідну Школу, тоді судьба цього позитивного Товариства буде вповні забезпечена, а її праця принесе Церкві й Народові стократний, многоцінний плід. Амінь.

В СВЯТО ХРИСТА-ЦАРЯ

Церква є організмом живим, що безустанно примінюється до потреб людей і часу. Правда, де йде про правди св. віри, про догми — там вона є стала і незмінна, але в справах, що є поза догмами, все вона йде з духом часу. Установлення великого свята у честь Христа-Царя — вповні виказує ту життєву здатність і силу св. нашої католицької Церкви.

Нинішні обставини в порівнянні до минулих, давних часів представляються нам доволі сумно. В народах землі запанував всевладно дух „цього світу“. Бога, релігію, Церкву „дух часу“ витискає зі всіх ділянок життя. Поволі світліє світ, відчужується від Христа... Перш усього усунено з політики численних держав всі надприродні та Христові засади. Політика і релігія не мають там сьогодні майже нічого спільного

з собою. Узнати Бога і Його св. Закон, як норму в політичному, міжнародньому житті — є не до подумання тепер.

Не краще стоїть справа і в суспільному житті народів землі. Чи це буде капіталізм, чи соціалізм, чи демократія, то ні один суспільний устрій не визнає релігії в цілій її повноті і святості! Що найбільше, зносить, толерує її до якогось часу по деяких державах світу, як приватну, особисту справу одиниці-громадянина.

Подекуди не хоче знати релігії й наука. Також густо-часто і в школі — Церква не повинна мати голосу й місця, кажуть... Словом: не хочемо, щоби Христос панував над нами...

Виповіджено Богові боротьбу і в родині. Подружжя по думці людей „цього світу“ — це установа чисто людська, суспільна. Треба її увільнити зі всіх кайдан релігії! Дітей не треба вчити, виховувати в Христовому дусі. В найкращім разі — можуть про свої переконання рішати самі діти, коли доростуть, каже сьогодні дух „цього світу“ тут і там, щораз голосніше, щораз відважніше...

Світ сьогодні прямує до того, щоб усунути Бога з держав, з родин, зі школи, з усього життя.

І коли ще родинне та приватне життя християн-католиків ставляє цьому „духові часу“ деякий опір, то в публичнім житті — подекуди вже нема й сліду з християнства! Народи не позбулися зовсім релігійних переконань та традицій в приватному, особистому житті, традицій, виритих через століття християнізму, але віра вже не є сьогодні сонцем, що розяснює мраку життя, тільки радше слабим відблеском по його заході, після якого може настати скоро, дуже скоро темна ніч релігійної байдужности, поганства...

Справедливо можемо сьогодні повторити за одним автором, що людство хоче поповнити новий злочин Великої Пятниці в публичнім та в приватнім житті, що знову хоче убити Бога...

І якраз тому — і в тім сумнім часі — установив Пала Пій XI. нове, торжественне свято у честь Христа-

Царя! В обличчі боротьби за панування над світом, в обличчі помішання понять, в обличчі атаків антихриста — Святіший Отець, славної пам'яті Папа Пій XI, підносить високо Христовий прапор і кличе на весь світ: Хай живе Христос Цар! Христос є царем, є монархою правним і сильним. Йому має все підлягати: життя політичне, міжнародне та суспільне, наука, родина та одиниця. Найвище, царське володіння Христа не знає ніяких границь ні винятків в часі і просторі! Христос є вічний Цар, володар світу!

Христос є Цар над всіми людьми. Цар — над царями, Господь господствующих, альфа і омега усього. Законодавець — над законодавцями. Суддя — над суддями. Христос — є Цар правдивий і вічний, найвищий. Його власть — від моря до моря, від краю до краю землі. Христос — Цар всесвітній!

Цю велику правду мусимо узнати в нашому житті, приватному і публичному. Хто відрікається Христа, нехтує Його закон, цей прикладає руку до злочину Боговбийства, переходить до табору антихриста!..

Тому сьогоднішнє свято Христа-Царя має стати проповідницею, з якої має лунаєти голосно наука-маніфест про вічне та незмінне володіння Христа над світом.

Свято Христа-Царя має нам усім безустанно пригадувати — св. великий наш обов'язок: боротися за справу Христа та увести Його св. Царство у всі ділянки життя, приватного і публичного...

Свято Христа-Царя треба нам якнайбільше врочисто святкувати, бо це царське свято, свято Ісусового Царства, якому не буде кінця! Треба всім нам до нього добре приготувитися, в першій мірі — серцем чистим, свободним від гріха. Тому треба нам в той день щиро висповідатися, гаряче приймати св. Причастя за поширення Христового царства. Треба нам сьогодні уважно вдивлятися в нашого Царя і вождя, Ісуса Христа: жити по правді, по справедливості, викоринити з нашого серця гріх, бо в серці, де панує гріх, не може перебувати Христос Цар. Будьмо, станьмо достойні Христового царства, ми — Божі, царські діти! Він наш

Цар — любить правду, справедливість, святість і праведність життя. Скрізь і все поступаймо так, як личить царським синам і дочкам!

Роздумаймо теж сьогодні: чи наше лихоліття, чи наше горе, яке переживає весь світ — не має причини в напій невірності до нашого Царя? Ми маємо багато бажань до Христа, та які ми для Нього? Чи Христос-Цар не має жалю до нас? Чи ми заслужили собі на його ласку і любов? Сконтролюймо себе сьогодні! Свое життя, свої думки, слова та учинки, свої християнські обов'язки... Як з нами є?.. Які будемо для Бога — такий Господь буде і для нас!..

Царю безсмертному, Царю всесвітньому, Царю Правди й Любови нехай буде всяка честь, слава і поклін від нас і від усіх поколінь, тепер і по всі віки. Амінь.

В ДЕНЬ ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА 1918-1938

Був у нас великий день Першого Листопада, день, що в ньому ми по століттях недолі бачили рідну державу, рідне військо на вулицях... В цей день ми українці після довгих віків недолі — станули знову повновартним народом, у своїй хаті... І ось уже двадцятий раз день цей — Першого Листопада — своєю появою пригадує нам оцю велику історичну подію, малює перед нашими очима наші незабутні Дні — викликає в нас гарні спогади і заставляє нас подумати в цей день про високі, небуденні, святі справи...

Перший Листопада перейшов до нашої історії не як один вдатний чи невдатний державно-політичний виступ, лише як реалізація національного Ідеалу, який не підлягає критиці.

У цьому й вага цієї дати, якої не можна порівняти з ніякою іншою датою! 1. XI. 1918 року — це не є один

із придорожних стовпів на шляху до нашої мети! Це була сама Мета, здобута і — втрачена...

Можна і треба дискутувати про причини, через які цю Мету втрачено, але не можна дискутувати про вартість самої Мети, про вартість самого Ідеалу.

Тому у дні Першого Листопада нема у нас поділу на політичні партії з різними програмами. В той день є лише свідомі члени нації і сама нація. У тінь поринають обставини, серед яких був можливий історичний Перший Листопада 1918 року. І навіть що більше: сам той рік не грає найбільшої ролі! Грає роллю: символ об'єднання всього народу та реалізація нашого національного Ідеалу, досягнення великої Мети, найдорожчої, найціннішої для кожного народу під сонцем.

Тому цей пам'ятний, роковий день такий великий, такий святий для всіх без виїмку галицьких українців. — Тому цієї історичної дати не зможуть вимазати ані перекреслити ніякі пізніші дати. Бо ця дата 1. XI. 1918 р. живе у серці і в душі народу, як безсмертна дата.

І тому святкування Першого Листопада не є ніякою політичною маніфестацією чи демонстрацією! Участь у святочному першо-листопадовому Богослуженні — це признание себе до приналежності до великої української нації, до щирої спільноти з усіма, хочби найбільш політично здиференційованими земляками.

Перший Листопада — це граничний стовп, що відділює дві доби нашої історії.

А тисячні могили найдорожчих наших, розкинені від Львова по Київ, немов говорять до нас в той День: Наша смерть — дала вам життя. Ми з честю вмерли, щоб ви з честю жили! Амінь.

ПРО ПРАЦЮ ДЛЯ НАРОДУ

Дехто думає, що він великий народній „працівник“, коли робить багато шуму, розголосу — коли про нього багато людей говорить. Але звичайно, коли придивимося ближче його праці, побачимо, що вона не приносить надто великих овочів. Зливний, нагальний дощ не розмочить добре землі, бо вода хоч паде з гори з великим шумом, але не всякає в землю, тільки спливає бороздами. За те дрібонький, тихий дощик зуміє промочити землю глибоко, бо він поволі всякає. Те саме треба сказати й про працю.

Звичайно праця тиха, закрита перед людьми, непроголошувана похвальними славословіями, неприбрана в гарні титули й назви — приносить найкращі овочі. Так звана „тиха праця“ є багато більшим скарбом для народу, ніж голосні, окричані праці, в яких більше шуму й гамору, ніж змісту й діла.

Коли рільник іде на ниву до праці, не розголошує цього світові, але тихо, спокійно, поволі сповняє свій обов'язок.

Коли сівач вийде на загін, не розповідає всім, яке велике діло він творить, але спокійно кидає зерно поживи і для себе і для других.

Коли робітник з блідим світлом каганця спускається в челюсти землі, не чинить з того гамору і реклями, але тихо, в поті чола відриває брилу за брилою, камінь за каменем, хоча нераз і паде жертвою свого обов'язку.

Коли вбогий ремісник важко трудиться у варстаті, коли ученик мозольною працею здобуває собі науку і знання, коли вчений працює над розв'язкою тайн природи — то така праця відбувається тихо, без розголосу, між чотирма стінами, а однак, які великі наслідки вона приносить!

Так ми повинні працювати не тільки для насущного хліба, для зарібку, але й для свого народу!

Тиха праця, але праця витривала, терпелива, спокійна — то наше народне орання й сійба! Не думаймо, що для своєї Батьківщини лиш стіль-

ки можна зробити, скільки пишеться про ту працю в часописах, скільки говориться про неї між людьми та скільки нас за неї „переслідують“! То неправда. Навпаки, чим тихішою буде наша праця в домах, в родинях, в громаді — праця в поширюванні освіти, ощадності, єдності, згоди та любови, тим вона буде сильніша, бо не ослабить її жадоба слави.

Кожний може і кожний повинен працювати для Батьківщини без розголосу, вивищення і без жадоби слави.

Тиха праця в родинях — то як та роса на полі, спеченім сонцем!

Тиха праця серед нашої молоді, це найбільші скарги, складані до каси будучности народу, каси життя.

Тиха праця за єдність, згоду, братню поміч, солідарність — це найкраща наша зброя.

Проте в затишку домашнього вогнища нехай учить мати своїх дітей, як треба любити Батьківщину, хай сестра пригадує братові, що мусить заслужитися для свого народу, жінка хай заохочує мужа до згоди й любови серед громадян, з якими разом працює. Кожен, що вміє читати, хай бере добру, позитивну книжку і йде до тих, що не вміють, чи не люблять читати, і нехай прочитає їм, — а тоді зробимо дуже багато, і загальний народний дух піднесеться.

Тиха праця не гордить ніким: ні старцем, ні вбогою дитиною. Вона всюди зуміє втиснутися, всіх однаково обійняти.

Не кожен є українцем, хто каже, що ним є — але тільки цей, хто ділом і твердою буденною працею засвідчує своє національне обличчя!

Тож до праці — праці тихої, невсипущої — кличе нас Бог і Батьківщина! Просім Бога, щоби дав нам досить сили до тої жертвенної праці для добра і на славу своєї Церкви і Народу. Бо тільки невпинна праця над нашим національним двигненням і розвитком під кожним оглядом, може бути достаточною підставою до надій на успіх нашої праці. — Тільки муравиною працею на всіх ділянках нашого життя зуміємо підготувати краще Завтра. І до цієї праці завзи-

вають нас тіни тих, що свою кров, своє життя поклали за святу справу. Тільки невсипущою працею, як і зєдиненням нас усіх можемо з успіхом протиставитись нашому лихоліттю!..

Не забуваймо ніколи, що тільки те, що здобудемо власним зусиллям — тільки те, що здобудемо своїми власними руками, на що не пожалуємо навіть найбільших матеріальних жертв, що тільки те, що освятимо пожертвуванням власної вигоди і життя, — тільки те буде справді наше!

Не розбиваймо нашого громадського життя вузькими амбіціями, себелюбством; не розпорошуймо й так розбитих сил сліпою, безпощадною нагінкою одних на других, сліпим партійництвом, бо тим фанатичним взаїмним поборюванням нищимо всі сили, що їх треба звертати на хосенну, зорганізовану працю.

Є справи і ідеї, які повинні обєднати нас усіх без огляду на те, яких ми поглядів партійних, як от хочби добро Церкви, гідність нації і людини! Адже це божевілля вважати і клеймити кожного, „хто не думає так, як я“ — зрадником! Заняті боротьбою зі самими собою не бачимо, що діється кругом нас. Кожний з нас, хтоб він не був, повинен добути з себе якнайбільше сил, щоб бути героєм на своєму становищі, на своїй стійці, у своїй щоденній праці!!

А Ти, Боже великий — єдиний, до Тебе звертаємо наші серця! Ти знаєш, що ми грішні і недостойні Твого милосердя! Ти знаєш, які тяжкі провини тяжать на душі нашого народу — одначе згадай, о Боже, що цей нарід приніс на жертівнику Батьківщини ціле море крови найкращих синів. В імя цієї любови і жертви дай нашим очам, як колись праведному Симонові, хоч на хвильку перед смертю побачити наше спасення, Амінь.

ПРО ГІПНОТИЗМ

Слово „гіпнотизм“ походить від грецького слова, „гіпнос“, що означає сон. Гіпноза, це штучний сон, спричинений у людині силою волі другої людини, т. зв. гіпнотизера, різними відповідними способами, нпр. гострим, довготривалим вдивлюванням, відповідними, часто повторюваними рухами, або вмовлюванням (сугґестія); також можна загіпнотизувати себе самого, зосередивши увагу тільки на один предмет (т. зв. автогіпноза). У стані гіпнози змінена свідомість загіпнотизованої людини піддається гіпнотизерові настільки, що загіпнотизований несвідомо виконує сліпо волю гіпнотизера, навіть пізніше, коли вже прокинеться.

Явища гіпнотичні ділимо на дві групи: I. фізіологічну (органічну) і II. психічну (духову).

I. У ділянці *органічній*. — 1. Першим об'явом гіпнотизму є пріпкий, глибокий, штучний сон (*status somni magnetici*). Той сон спроваджує на тіло загіпнотизованої особи тугість, подібну до тугості трупа. Тіла тоді не можна зігнути і воно затримує тоді таку позицію, в якій заскочив його сон. Медій по пробудженні нічого не памятає.

2. Другим об'явом гіпнотизму є перенесення зміслів (*transpositio sensuum*). У цьому стані медій видить, чує, нюхає, але не за посередництвом власних зміслів: пальцями видить, носом слухає, очима нюхає...

3. Дальшим об'явом гіпнотизму є уділення чуттєвих тілесних проявів, викликаних зображеннями, що їх відчував гіпнотизер, так, що про щонебудь думав би гіпнотизер, про те саме буде думати й гіпнотизований: болить зуб або черево гіпнотизера, то й загіпнотизованого буде боліти зуб або черево. (*Communicatio affectuum corporeorum*).

4. Гіпноза має вплив на біг крові й ділання серця. Гіпнотизер може пріспішити або звільнити биття серця, спричинити сильний наплив крові у певному місці тіла. Один лікар нарисував кінцем футерала від штилету прізвище моряка на обох його раменах, — відтак до загіпнотизованого сказав: „сьогодні в че

твертій годині заснеш і піде тобі кров з рамени на лініях, які я раніше закреслив, а твоє прізвище буде виписане на твоїх раменах кривавими буквами". І справді, в четвертій годині по полудні засипляє цей моряк гіпнотичним сном, на лівому його рамени починають виступати випуклі й сильно зачервлені букви, а на багатьох місцях виступають малі крапельки крові...

5. Змисли набирають значно більшої швидкості й вражливості, ніж на яві. Загіпнотизований зуміє читати здалека найдрібніше письмо, відчує холод від кусника льоду, що його тримається над головою у певній віддалі.

6. Сила м'язів збільшується так, що чоловік може здобутися на прямо надлюдські зусилля, навіть при слабкому організмі.

7. Сюди треба зачислити й суггестію. Є це вплив гіпнотизера на думку й бажання другої людини; розбудження у загіпнотизованої особи уявлень, думок і почувань та спонукання її до різних чинностей, при рівночасному припиненні її самостійної думки й волі.

Суггестія вживається з успіхом при лікуванні нервово-хорих, головно гістериків.

8. Гіпнотизер може перенести загіпнотизованого з одного місця на друге. (*Attractio magnetica*).

9. Гіпнотизер може спаралізувати загіпнотизованому ціле тіло або якусь частину. Цього роду жалюгідна людина ціпеніє, буває спаралізована на цілому тілі або лиш частинно й мимо всіх зусиль лишається непорушно так довго, аж доки гіпнотизер не відкличе свого приказу. (*Katalepsis*).

10. Екстаза гіпнотична має зв'язь зі спіритизмом. Душа, кажуть, може вийти з тіла; тоді здається їй, що розмовляє з душами померлих...

Завдяки вище наведеним прикметам — гіпноза лікує з успіхом певні хвороби, вертає утрачену вражливість зорові або слухові, лікує часто параліж, а гіпнози вживається до лікування безсонности, неврастності, гістерії, алкоголізму і т. п.

II. У ділянці духовій. — 1. (*Status clarae intuitionis*). Особа проста, необразована набуває небувалого знання. Буде

говорити мовою, якої передтим ніколи не чула, буде визначатися незвичайним знанням природних наук і медицини; лікує хвороби, приписує ліки, про які в звичайному стані нічого не знає. Щоб могла пізнати недугу незнайомої особи, віддаленої кілька тисяч миль, мусить діткнутися якоїсь річі або предмету, пр. перстень, хусточки, листа тієї особи. Оповідает про події, що відбулися у зовсім незнаних і далеких краях...

2. Гіпнотизер може піддатися (наказати) загінотизованій особі вражіння, якого в дійсності нема.

3. Вмовити можна в чоловіка, що в певній хвилі щось досвідчає, чого в дійсності нема і навідворить. І так гіпнотизер вмовляє в загінотизованого, що є жовніром, генералом, жінкою — і справді буде він вважати себе за генерала, за жінку і т. д. В іншому знова випадкові лікар вмовив у часі гіпнози одному чоловікові, що золото його палить. І справді, скільки разів йому потім на яві подавано щось золотого, зборонювався брати, а змушений взяти до рук, діставав на пальцях піхурі.

4. Подиву гідна пам'ять у загінотизованих осіб! Проста, необразована дівчина зачинає в гіпнозі виголошувати по латині довгий вірш. По прослідженні виявилось пізніше, що хтось деклямував цей вірш за стіною кімнати, де лежала хвора дівчина. Ті слова залишилися укріті в її пам'яті, щойно гіпноза видобула їх на верх.

5. Найцікавіші гіпнотичні явища належать до ділання волі. Воля загінотизованої особи стає в гіпнозі й поза нею так невольничо залежна від гіпнотизера, що чоловік виконує найдокладніше те, що має в гіпнозі підсунене.

Гіпнозер може впрост зневолити медія до злого. Бувало, що загінотизованим особам поручено, щоб зараз по пробудженні з гіпнотичного сну або в певному означеному часі сповнили смішне, іноді зле діло. Особи ті сповняли ці прикази докладно і у визначеній годині. Тим способом зневолювано до злодійства або навіть до вбивства. Відгомоном того — були численні судові процеси, де оскаржувано злочинних гіпнотизерів за спричинення самогубств і вбивств.

Так отже загіпнотизований стає в руках гіпнотизера сліпим оруддям. Гіпнотизер може ужити в деяких випадках своєї влади на користь загіпнотизованої особи. Але скількиж разів може її надужити?

У гіпнотизмі криється поважна небезпека для нашої душі, бо: 1. гіпнотизований тратить свідомість, 2. воля гіпнотизованого перестає бути самостійна, і переходить під прикази іншої особи.

Доказано, що в гіпнозі поступає чоловік, як автомат, без ніякої надуми. Якщо який чоловік був часто гіпнотизований, тоді особа гіпнотизера набирає такої над ним сили, що гіпнотизований виконує сліпо найдивачніші й найнебезпечніші чинності, навіть без найменшого спротиву й застанови.

Яка думка Церкви про гіпнозу? Добрий християнин повинен вистерігатися гіпнотизму. А якби хто з важної причини був змушений піддатися гіпнозі, тоді повинен рішуче зробити передтим постанову, що не має заміру піддаватися злим її впливам. Певним є, що за поміччю гіпнози лікувано деякі хвороби, особливо нервові. І Церква дозволяє у виїмкових, дуже поважних випадках піддатися гіпнозі, але в той спосіб лікувати може тільки поважний і досвідчений лікар. Треба пам'ятати, що через гіпнотизм чимало людей набавилося різних хворіб, а навіть утратило життя.

Взагалі з гіпнотизмом не можна жартувати. З гіпнотизму мало правдивого пожитку, а більше шкоди на тілі. Ще більші небезпеки грозять нашій душі. Тому обережно, а радше геть з ним.

ПРО СПІРИТИЗМ

Слово спіритизм походить від латинського слова „spiritus“, дух. Спіритисти твердять, що душі померлих людей не тільки живуть, але що можна їх виклику-

вати, що можна за посередництвом певних осіб порозуміватися з ними й дізнаватися від них про скриті річі, відкривати майбутність і т. п.

1848 р. дві нелітні дочки американського лікаря д-ра Івана Фокса в Гайдесвіл (округа Нью-Йорку) почули дивне стукання по стінах свого дому. Старша дочка жартом відповідала стуканням пальців, взиваючи „духа“, щоб теж тільки разів відізався. Так сталося. Згодом дочки й жінка Фокса умовилася з „духом“ відносно цілої азбуки й стали з ним порозумітися через стукання. Дочки Фокса стали виступати як перші медія.

За кілька літ Америка начисляла багацько спіритистичних кружків. В Англії поширював їх від 1852 р. професор Крукс. У Франції Гіполіт Рівай, що під прибраним прізвиськом Аляна Кардека подав основи спіритизму. Сьогодні шириться спіритизм всюди, особливо там, де матеріалізм та лібералізм підкопали віру, найбільшеж в Америці.

Сьогодні виріс спіритизм до ролі релігійної секти, має отже свої вірування, свої „догми“. Найкраще пізнаємо їх, протиставлюючи їх науці католицької Церкви.

1. Католицька Церква вчить, що є один Бог у трьох особах. Спіритисти вірять у Бога, але не визнають Пресв. Тройці.

Свята Євангелія вчить, що Божий Син зійшов із неба й став чоловіком так, що в чудесний спосіб, через св. Духа, прийняв людську природу, є отже Бого-чоловіком.

Спіритисти не признають Христового Божества. По їх думці Христос, це найвищий, найкращий із „планетарних духів“. Жив уже колись як чоловік на землі, а тому що був дуже святий, став „планетарним духом“... Планетарні духи не мусять вертати на землю, але Христос із превеликого милосердя повернув і прийняв видиме тіло, тобто „зматеріалізувався“. По смерті не воскрес, лише „матеріалізувався“ кілька разів перед своїми учениками, подібно, як на спіритистичних сеансах матеріалізуються деякі духи (можна їх бачити, часом можна їх дотикати).

2. Католицька Церква вчить, що первородний гріх унасліджуємо по прародичах, і з ним приходимо на

світ, бо цей гріх перейшов враз із карами — з прародичів на всіх людей; крім того люди самі грішать. Щоб люди по упадку в гріх — були знову спасенні, Син Божий став чоловіком і спас нас від гріхів і від вічної кари, та заслужив нам Божу ласку й спасення.

Спіритисти відкидають первородний гріх. Кажуть, що люди не потребували відкуплення, тільки „поучення“... Христос прийшов на те, щоб навчити нас, що Бог, це добрий Отець, що всі люди це брати й повинні взаємно любитися...

Подібно зрештою — кажуть масони. Дивна „подібність“...

Ані згадки в спіритистів про те, що Бог у Своїй доброті покликав людей до оглядання Себе в небі, що для непоправних грішників існує пекло, по словам св. Письма: „Ідіть від мене прокляті в огонь вічний, приготований діаволу і його ангелам“ (Мат. XXV, 41. 46). Ані словечка в них про те, що Христос проливає за нас Свою кров „на відпущення гріхів“ (Мат. XXVI, 28), і що „Бог не післав Сина в світ, щоб судив світ, але щоб ним світ спасся“ (Йоан III, 17). Далі спіритисти не визнають, що Христос оснував Церкву та установив для нашого освячення св. Тайни, як орудники для нашого спасення.

3. По науці Церкви — Бог сотворив множество ангелів у небі. Деякі з них збунтувалися проти Бога. Ці злі ангели (діяволи), з допущу Божого можуть спокушувати нас до гріха.

Після думки спіритистів нема ангелів, і перш усього — нема злих духів, а тільки є душі померлих; одні досконалі, другі менше досконалі й вони саме деколи комунікуються з нами...

4. Після науки непомильної Христової Церкви, чоловік складається з тіла й безсмертної душі, що є образом і подобою Бога тому, що є безсмертним, чистим духом. — По „науці“ спіритистів, чоловік складається з трьох частей: з тіла матеріального, тіла астрального й душі. Тіло астральне, (від aster-звізда), флюїдалне (то є плинне), прибирає види тіла матеріального. Оба тіла взаємно проникаються. Тіло „астральне“ окружає

невіддільно саму душу; для того зовуть його періспіритом, себто „ослоною душі“ ... При смерті „тіло астральне“ разом з душею поволі визволяється з тіла матеріального... Тіло „астральне“ духів померших може виникнути у „астральне тіло“ деяких осіб-медіїв, і через них порозуміватися з живими.

Кілько глупої фантазії та противного св. вірі міститься в цім спіритистичнім „Вірую“!..

5. Католицька Церква вчить, що по смерті душі людські йдуть або до неба, або до чистилища, або до пекла. Цей стан є остаточний. Дальше вчить, що кожний чоловік має душу, тільки для нього сотворену; що жадна душа з другого світу до нового тіла на землю не вертається.

Після спіритистичного „Вірую“ нема неба. Бог, кажуть вони, стоїть за високо, щоб міг дати Себе людям оглядати. Нема й пекла. (От що!!) Деж би добрий Бог міг бути такий жорстокий!..

Науку Церкви про чистилище заступають спіритисти старопоганською наукою про мандрівку душ, тобто наукою про реінкарнацію (нове втілення, нові народини). Душі сьогоднішніх людей жили вже колись на землі або й на іншій планеті, не тільки один раз, але може й тисячі разів... По виході з тіла — душі, що видять свої проступки або свою досконалість, розпізнають її по ясності свого тіла. Досконаліші уносять ся в гору, злі тримаються землі, а деякі з них страпять людей. По деякому часі, пригадують собі, що треба їм ще покутувати, отже вертають на землю й родяться наново... Це повторюється так довго, аж доки душі не удосконаляться. Найдосконаліші з них т. зв. „духи планетарні“, не вертають вже на землю, хіба з власної волі, щоб нас дечого навчити. Стан і доля нового чоловіка залежить від досконалости даного духа, що вступає в тіло...

Як бачимо — є це пусті, дурні теревені, побудовані на індійських взірцях, з домішкою фантазій Платона.

6. Католицька Церква каже: Те, у що ми маємо вірити, об'явив Бог через Патріархів і Пророків, а вкінці через свого Сина, Ісуса Христа й через Апостолів. „Мно-

гократно і різними способами говорив Бог давно до вітців через пророків, у сі останні дні говорив до нас через Сина. (До Євреїв I, 1, 2.). Приватні объявления не можуть противитися науці Христа. Релігія християнська не може вже змінитися, удосконалитися. „Хочби ангел з неба проповідував вам більш того, що ми вам проповідали, нехай буде виклятий“. (До Галатів I, 8). Що правдивість объявления затвердив Бог чудами.

Спіритисти узнаною правдою все те, що душі померших „обявляли“, хоч ті обявлення і смішні тай противляться Христовій науці. Христові чуда вважають вони за „спіритистичні чуда“, отже за чуда позірні. Апостольські громади, після спіритистів, це були кружки спіритистів... Пізніше Церква стратила первісного духа і заборонила комунікації з духами... Через те завинила вона, бо вслід за тим поширився у світі матеріалізм... Але духи самі „змилосердилися“ над невірющим людством і стали обявлятися людям...

Які з них „оборонці“ Христової науки та чесноти!..

З повищого пізнали ми, що засади спіритистів грубо противляться Христовій науці. Спіритисти (здебільша масони) ненавидять католицьку Церкву й сильно її поборюють. Декретом св. Офіціум з дня 30. III. 1898 р. Церква виразно заборонила брати участь у спіритистичних сеансах. І тяжким гріхом є викликувати духів, бо тим наражуємо на небезпеку свою віру, свої дочасні справи, а навіть і своє здоров'я, бо багато „медіїв“ по таких сеансах — попадали в божевілля — а в найкращому разі — діставали нервовий розстрій.

Далі декрет Христової Церкви з дня 27. липня 1917 р. наказує слідуюче: „Не вільно брати участі в ніяких спіритистичних сеансах, чи то послуговуючись медіями, чи без них, чи то вживаючи гіпнози чи без неї, хочби такі сеанси мали вид приличний і побожний; ані не вільно ставити питань до душ чи духів, ані слухати їх відповідей, ані навіть придивлятися їм, хочби при тім хто застерігався, отверто, чи скрито, що не хоче зі злим духом мати нічого спільного“.

Отже про спіритистів треба сказати слова Христові: „Повстануть ложні Христи й ложні пророки і чинити-

муть великі знаки й чудеса, щоб звести, як вдасться, і вибраних. Се я вам предсказав" (Мат. XXIV, 24).

НА ЗАКІНЧЕННЯ РОКУ

І ось кінчимо, пращаємо старий рік. Багато людей не діждало тої хвили, бо Господь покликав їх до Себе, щоб здали рахунок зі свого життя. Та тим, що остали досі при житті, добре буде зробити рахунок зі самими собою, пізнати, що було в їхньому житті добре, а що зле, щоб у наступному році жити чесніше, побожніше, після Божої волі.

Розважмо найперше, якими добродійствами обдарив нас Господь впродовж остатаннього року.

Чияж то ласка, що ми ще не в гробі, як тисячі інших, що в минулому році відійшли з цього світу? А де ми булиб сьогодні, якби нас Господь покликав був на свій суд, а наша душа станулаб була на суді може з тяжкими гріхами, що ми їх допустилися минулого року?..

Все, що маємо: душу й тіло, розум, здоров'я, маєток, дав нам Господь. — А чи зробили ми Йому з того яку жертву, чи хоч раз подякували Йому в цім році щирим серцем за це все добро? А може ми вживали всіх тих дарів на Божу зневагу? Роздумаймо добре над тим усім, а коли пізнаємо свою вину, пожалуймо щиро за все, подякуймо, хоч тепер, наприкінці року за кожний Божий дар і постановім перед Богом, що в будучому році вживати-мемо всіх Божих ласк і дарів по Його уподобанні.

Маємо тепер час призначений на те, щоб викорінити зі серця всі злі привички й налоги. Христос бажає мати свою обручницю, то є св. Церкву, без найменшого порока, а ми чейже є членами єдиної, святої, соборної і апостольської Церкви! Скільки то треба праці

й труду! Стараймося позбутись завчасу всякого лінивства й недбалства, щоб не заскочила нас смерть у половині роботи, бо коли її тоді зможемо скінчити?

Життя людини призначене на те, щоб вона зростала у чеснотах і збирала собі заслуги на вічність. У тій справі не можемо ніколи забагато працювати. Короткий, незначний труд — та нагорода вічна й пребагата! Тож щонебудь доброго моглиб ми зробити, робім пильно; бо на тому світі, куди спішимо, нема вже ні часу, ні розважання, ні ділання. Використовуймо отже цей час, що його тепер маємо, добре, якнайкраще! Що варта час, те зрозумівби хіба той, що повернувши з другого світа на ту землю. Якби так проклятий в пеклі міг мати хоч кілька хвилин з того часу, що його маємо тут на землі, то він за тих кілька коротких хвилин — через один сердечний, щирий акт жалю й любови, з проклятого перемінивсяб у праведника!

Один — однісенький акт любови Бога має в Божих очах більше значення, ніж усі земські держави разом узяті, навіть більше, ніж цілий сотворений світ!...

Час скоро минає і не вертає. Може якраз незадовго скінчиться він для нас? Та навіть найдовший час зникає наче дим; супроти вічності він ніщо. І даний є нам той час — малими краплинами, хвилинами; бо лиш теперішня хвилина є наша і ми її можемо вихіснувати добре або зле. Тому добре його вживаймо, творім добро — поки час і змога. Може завтра запізно вже буде...

Розважмо ще й це, що з кінцем цього року -- знову приблизились ми один рік до вічності. Це повинно піддержувати в нас безнастанно ту думку, чим ми є в порівнанні до вічності та що ми булиб дуже нерозумні, якби ми для тієї великої вічності не потрудились! Усе те, що ми не зробилиб для неї, все це буде нам видаватися найбільшою стратою, якої ми вже ніколи не зможемо направити.

Та перш усього стараймося про те, щоб у нашому житті не було ніколи хвилі, в якій ми не булиб готові перейти до тієї вічності. Бо вже може якраз недалеко ця хвиля, що буде для нас остання?..

Пам'ятаймо, що ми день-у-день наближаємось до тієї вічності. Ще скорше, ніж найбистріший літак чи поїзд. Ми може ще й не оглянулись — а тут, перед нами остання наша стація, вічність! Тому стараймося, пильно дбаймо про те, щоб ми були завжди до цієї хвилини приготівані! Багато, дуже багато між нами таких, що сьогодні здорові, веселі, безжурні, навіть не сподіюся смерті, — та не побачуть вже кінця сліду-ючого року, не доживуть його... Щасливі вони, якщо вже тепер приготівилися на перехід у вічність і в тій готовості витривають аж до смерті!

Пам'ятаймо ще й те, що так, як цей рік проминув, так перейдуть всі наші літа, так перемине світ і все що на ній, а відтак за гробом жде нас вічність. А яка вона буде? Годі це тепер сказати. Та звичайно так буває, що яке життя, така смерть, а яка смерть така й вічність...

Тому жиймо з Ісусом, щиро любім Матінку Божу, покровительку доброї смерті, жиймо так, як цього хочуть Ісус і Марія. А тоді — забезпечена, щаслива наша вічність. Амінь.

ЯК РОЗУМІТИ СВ. ПИСЬМО?

Як читали й розуміли св. Письмо Старого Завіту Ізраїлитяни?

Від коли відступник Лютер проголосив свою ложну науку, чимало людей старалося „поправити“ світ за поміччю читання святого Письма. Думали, що читаючи св. Письмо, дійдуть до правдивого зрозуміння Христової науки й житимуть після неї.

Читайте, говорили вони, св. Письмо, а св. Дух сам провітить вас і будете розуміти добре, як вірити і як жити, щоби заслужити на спасення..

І стали люди читати св. Письмо — та кожен розумів його по своєму. Один так пояснював правди в Божім Письмі, а другий інакше.

Через те зачали повставати секти, що після власного переконання примінювали Божу науку в житті. Ті секти згодом розпадалися на нові й так безнастанно множилися ересі, яких тепер в протестантських краях числимо на сотки.

Католицька Церква ставить два джерела Божого обявлення, а саме — св. Письмо й церковне Передання. Передання замикається в устній науці Церкви, рішеннях вселенських Соборів, письмах св. Отців, декретах Папів римських і пр. Надто учительський уряд католицької Церкви має від св. Духа дар непомильності, коли йде про правди віри й обичаї.

Католицька Церква, як добрий пастир, дбає про своїх вірних, чуває над повіреним собі стадом і вчить його, де має правди шукати. Вірним не заборонює читати св. Письма, навпаки радить його читати. Річ лиш у тім, щоб його добре зрозуміти. — Тому помагає їм в той спосіб, що дозволяє читати тільки видання св. Письма одобрені церковною Властю і заосмотрені поясненнями, вибраними з письм св. Отців і учителів церковних. Тому то в католицькій Церкві бачимо єдність і згоду щодо науки віри й обичаїв. А всі ті, що від єдності Церкви відпали, полишені без пастиря, самі шукають правди і в тім пошукуванні губляться та витворюють щораз то нові секти і нові ересі.

В нинішніх часах, мої дорогі, намножилося тих сект велике множество! Приклонники деяких сект прибули і до нас, щоб тут ширити ересь та відводити людей від правдивої науки Христової. Сектярі ті покликаються на св. Письмо, щоб тим легше оправдати своє поступовання.

А щоб людей доброї волі перестерегти перед сектами і еретиками, подам вам в цій науці найпотрібніші відомості про св. Письмо, найсвятішу нашу книгу.

Св. Письмо має на цілі релігійне навчання, се значить: чоловік має в ньому шукати того, що відноситься до св. віри і моральности. Повинен з нього вчитися, як має вірити і поступати, щоб через цю віру й учинки заслужив на спасення. Щоб зрозуміти як слід св. правди, які відносяться до віри і обичаїв, мусить їх хтось

об'яснити й виложити. В Старім Завіті Господь Бог об'явив ті правди пророкам. Пророки одержавши об'явлення безпосередньо, від Бога, добре його розуміли, викладали його іншим і записували в книгах.

Коли згодом пророків вже не було, жиди предвиджуючи, що з недокладного читання св. Письма можуть повстати блуди й відступництва, позакладали школи, де учили, як розуміти св. книги. Ті, що покінчили такі школи і виказали відповідне знання, одержували назву „законоучителів“ або „учених“ і могли викладати св. Письмо іншим. Хто не мав такої назви, не мав права зі св. книг публично навчати і мусів піддавати свій суд під осуд „учених у св. Письмі“.

Мимо цих застережень в розумінні св. Письма, вкралися у жидів блудні погляди щодо св. Письма.

Повстали релігійні сторонництва, знані в Євангеліях як фарисеї і садукееї, що хибно пояснювали св. Письмо. Передусім мильно вони пояснювали пророцтва, що відносилися до Ісуса Христа. — Вони представляли собі Спасителя світу не такого, як про Нього пророкували пророки, а уявляли собі, що буде Він великим і могучим царем земським. Старозавітні пророцтва про царство месійне, то є про Церкву, розуміли як предсказання про царство земське. Се отже, що було духове, розуміли по світовому. Навіть між „законоучителями“ було чимало таких, що зле толкували св. Письмо і впроваджували в блуд своїх слухачів. Ісус Христос докоряв за те фарисеям, що вони повернули в ніщо слово Боже задля передання“ (Марк. VII, 13). А на іншому місці кликав Спаситель: „Горе вам, книжники і фарисеї, лицеміри, що зачиняєте Царство небесне перед людьми, бо і ви не входите, ані тих, що входять, не допускаєте ввійти. (Мат. XXIII. 13). Значило це те саме, начеб говорив: Горе вам, що замикаєте людям Царство небесне, цебто не допускаєте людям ввійти до св. Церкви, яку я основую! А не допускаєте їм ввійти для того, бо зле їм викладаєте те, що містять св. книги про Царство Боже.

А тепер, мої дорогі, поставмо друге питання:

Як учив розуміти св. Письмо Ісус Христос? — Господь Ісус у Своїх науках часто покликався на месіянські пророцтва Старого Завіту, що відносилися до Нього. І так Спаситель, прочитавши в божниці в Назареті з пророцтва Ісаї про уздоровлення хорих, про прозріння сліпих і т. д. сказав: „Сьогодні сповнилося це Письмо, що його ви чули“. (Лук. IV, 21.) Взагалі Господь Ісус в часі свого навчання много разів покликався на св. Письмо Старого Завіту, як на джерело Божої правди. Тому і заохочував жидів, щоб старалися його пізнати, кажучи: „Прослідіть писання, бо ви думаєте, що в них маєте життя вічне, а вони є такими що свідчать про мене“ (Йоан V, 39). В них є виражена воля Божа. Все, що в тих книгах написано, мусить сповнитись. „Бо істинно кажу вам: Поки не минеться небо й земля, одна йота або одна черта не минеться з закона, аж усе станеться“. (Мат. V, 18).

Правда цих Божих слів ніколи не може проминути. Тому Спаситель сказав: „Не може бути порушене Письмо“ (Йоан X, 35), це значить не можна його змінити.

За часів Ісуса жида загально визнавали св. книги за Божі, бо й такими були. Тому то Господь Ісус свою науку утотожнював з цією, що вони містили. Спаситель сказав до жидів: „Не думайте, що я вас обжаловуватиму перед Вітцем; є той, що вас обжаловує, Мойсей, на котрого ви уповаєте. Бо коли б ви вірили Мойсеєві, вірили б і мені, бо про мене він писав. Коли ж його писанням не вірите, як моїм словам повірите?“ (Йоан V, 45 - 47).

В останніх словах Ісус докоряв жидам, що вони не могли зрозуміти писань Мойсея, бо їх перекрутили й не так поясняли, як говорив Господь Бог устами пророків. А тому, що змінили розуміння Писань, не могли також розуміти науки Спасителя.

А як учили розуміти св. Письмо Апостоли? Начальник апостолів, св. Петро, в другім Соборнім Посланнню, що його написав безпосередньо перед своєю смертю, перестерігає вірних, щоб пояснюючи та викладаючи св. Письмо, держалися правдивої науки й не допускали до себе блудів. Ось що пише: „Це найперш знаючи, що

всяке пророцтво Писання не є ділом власного толкування. Бо ніколи не вийшло пророцтво з волі чоловіка, а надхнені св. Духом промовляли святі люди Божі" (П. Петро I, 20 і 21).

Наведені слова апостола мають велике значення. Тому мусимо над ними основніше застановитись, щоб зрозуміти, що він хотів сказати. Перш усього св. Петро каже: „що всяке пророцтво Писання не є ділом власного толкування“. Це значить, що слова св. Письма не можна толкувати або пояснювати так, як кому подобалося б!

Якщо різні люди різно пояснюють одну й ту саму правду, то це доказ, що хтось її зле пояснює. Бо прикладом грішник, як буде читати ті науки в св. Письмі, де гріх є осуджений, то виложить собі їх на своє оправдання. Він буде толкувати, що гріхи, які він сповняє, не є найбільшим злом. А чоловік побожний буде ті самі науки розуміти інакше. А не може бути двох різних правдивих розумінь, тільки одне, бо одна є правда й одна наука Божа.

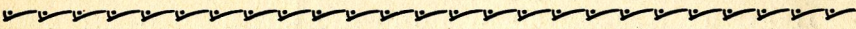
Брак однозгідности в розумінні Божих правд powstaє звідси, що правди ці кожний пояснює собі по своєму. Коли ж в світських річах удаємося до суду, щоб порішив спір, то чи ж в духовних річах можемо здатися на толкування осіб приватних? Ні! Тому св. Петро каже виразно: „Що всяке пророцтво Писання не є ділом власного толкування“.

Апостол пояснює, чому саме не може кожний пояснювати собі по своєму правди, які містяться у св. Письмі: „Бо ніколи не вийшло пророцтво з волі чоловіка, а надхнені св. Духом промовляли святі люди Божі“. Це значить, що св. Письмо, цебто правди, що містять в ньому, не походять від людей. Якби вони походили від людей, тоді люди могли б їх змінити, а тому що вони походять від Бога (від св. Духа), тому мусять залишитись незмінні.

Тому люди, толкуючи ці правди, мусять покористовуватись вказівками, які Бог полишив; бо без них можна легко зблудити. А щоб охоронити свою науку перед блудами, Господь Ісус установив у св. катол. Цер-

кві непомильний учительський уряд, що зберігає, пояснює і голосить Божі правди так, як робив сам Божественний Учитель і Його апостоли.

Того учительського уряду св. катол. Церкви треба нам усім слухати й держатись, а не йти за підшептами всяких обманців, — лже-пророків, що крутяться по наших селах і містах і сіють роздор в нашії греко-катол. Церкві. Будьмо чуйні та обережні у справах св. віри і Письма святого! Не вірмо нікому, тільки своїй Церкві та її пастирям, єпископам і священникам. Амінь.

СВ. ПИСЬМО — І ХРИСТОВА ЦЕРКВА

Св. Письмо — це писане Боже слово. Крім писаного є ще Боже слово устне. Божу науку, цебто обявлення пізнаємо не тільки з писаного слова, але також з устного. Це останнє має чимале примінення в життї Церкви. Сам Спаситель не списував своєї науки, а тільки голосив її устно. Так само робили Апостоли.

Заки повстали книги св. Письма Нового Завіту, вже існували продинокі Церкви — громади вірних. І саме для тих Церков написано св. книги, щоб вірні могли краще затишити науку виголошену устно, а відтак письмом розширити її дальше.

Отже писане Боже слово було призначене для Церкви, що мала його зберігати та поширити! Або іншими словами: св. Церква була установа як зверхна власть, отримавши науку від Ісуса Христа устно, а відтак від Апостолів устно і за поміччю Письма; цієї науки берегла і виключно та правдиво цю науку поясняла. Головою Церкви установив Христос св. Петра і законних його наслідників, яким дав цілковиту власть навчання людей віри і обичаїв, т. зн. як мають вірити і поступати, щоб досягнути вічне спасення. А дальше сказав також Христос, що Його Церкву не переможуть

ніякі сили, бо вона основана Богом на незрушимої скалі. Спаситель сказав до св. Петра: „А я тобі кажу, що ти єси Петро, і на цій скалі збудую мою церкву і ворота пекельні не переможуть її“ (Мат. XVI, 18). Отже Христова Церква триватиме до кінця світу. Наслідниками св. Петра є, як звісно, римські єпископи — Папи, отже вони мають ключі Небесного Царства, щоб повну і потрібну власть непомилково навчати та поясняти Божі правди, що містяться у св. Письмі і в устнім Переданню. Тому пояснення св. Письма повинно бути таке, щоби було згідне з навчанням католицької Церкви.

Цю саму правду зрозуміємо ще краще через порівняння. Кожна держава має свої писані закони, однак цих законів не може кожний громадянин свавільно поясняти і по своїй думці в практичному житті їх примінювати.

Бо й що з цього вийшлоби, якби кожний мав власть примінювати закони в різних подіях життя по своїй подобі?

Уявм собі, що проступник допустився якогось злочину і має спомогу видати на себе самого засуд після карного кодексу. Невжеж примінивби він параграф закону, що засуджувавби його на в'язницю, на заплата коштів або на смерть?

Тому мусить існувати якась власть, до котрої належить поясняти і примінювати закони. Така установа існує в кожній державі, а нею є державний судовий уряд.

Такими законами для Церкви є св. Письмо, а установою, що має власть їх поясняти і в житті примінювати — є учительський уряд св. Церкви.

І тому хто не повинується цій власті Церкви, противиться волі самого Господа Ісуса Христа, що приказав слухати св. Церкви: „А коли (хто) Церкви не послухає, нехай буде тобі, як поганин і явний грішник“. (Мат. XVIII, 17).

Зі сказаного, мої дорогі, бачимо — кого нам слухати у справах, що відносяться до св. Письма. Єдиний рішальний тут голос має св. катол. Церква, в ній єпископи, а від них священики.

А не всякі самозванці-неуки, як це має місце у сектантів. Зі здорового, з чистого джерела Правди берім воду на життя вічне. Амінь.

ЧИ ЦЕРКВА ЗАБОРОНЮВАЛА ВІРНИМ ЧИТАТИ СВ. ПИСЬМО?

В перших віках христіанства Церква не видавала ніяких заборон читати св. Письмо. Перше рішення Церкви щодо читання св. Письма видане щойно в XII столітті.

В р. 1199 єпископ з Мецу віднісся до Папи Інокентія III. в справі тайних зібрань вірних з метою читати св. Письмо у французьким перекладі. Серед читаючих, котрі не розуміли ряд Божих слів і незгідно з наукою Церкви їх поясняли, стали ширитися хибні погляди. Розуміється отже, що тут Церква мусіла справою відповідно зайнятися. Але й на далі Церква не забороняла читати св. Письма, оскільки з читання не повставали блуди.

Пізніше Церква забирала ще голос у справі читання св. Письма в часах, коли у західній Європі почав ширитися протестантизм. Бож тоді повстали різні недокладні й повні блудів переклади св. Письма. Вірні, читаючи такі переклади, тратили правдиву віру і творили різні секти.

На загал науку Церкви в справі читання св. Письма можна зясувати в ось таких точках:

1. Читання св. Письма не для всіх без виїмку є хо-сенне. В св. Письмі є деякі доволі трудні місця. Най-знаменитші вчені жалуються, що пояснення деяких місць є получене з чималими труднощами. Отже ясна річ, що таких трудних місць далеко більше знайдуть ті, котрі до пояснювання св. Письма не підготовані. Через таке недокладне розуміння св. книг повстало

чимало ересей. Маючи це на увазі, ясно зрозуміємо засаду, що читання св. Письма для всіх без різниці не може бути позиточне.

2. Церква ніколи не заборонила вірним читати св. Письмо. Щойно від XII. століття Церква обмежила читання, з огляду на блуди, які з цього читання повставали. Трохи гостріше виступила св. Церква від часу повстання протестантизму, головню тому, що протестанти, намовляючи всіх до читання й пояснювання св. Письма, широко викривали дорогу для найрізномродніших блудів і ересей.

3. Читання св. Письма в рідній мові дозволене з захованням деяких умов. Загальне церковне право дозволяє на читання св. Письма в перекладі на рідну мову, якщо цей переклад зробив католицький перекладач, подав до нього коментарі (пояснення), і якщо цей переклад потверджений Апостольським Престолом або місцевою духовною Владою.

Якщо іде про зрозуміння святих книг, то не всі вони однаково приступні! До найлегших належать св. Євангелія і Апостольські Діянія. В цих книгах представлена праця та діяльність Господа нашого Ісуса Христа і Апостолів. Ісус Христос зі своїми науками звертався в більшості до простих людей, тому то і його науки, голошені до таких людей є дуже приступні й популярні. Натомість Послання Апостольські належать до книг трудніших, бо в них є обговорювані різні правди релігійні, які пересічний читач не завжди належито зрозуміє.

Що св. Письмо, як писане з надхнення св. Духа, є для нас найбільшим скарбом, неперебраним і невичерпаним жерелом обявленої правди — всім нам добре звісно. Воно є по словах Григорія Великого *листом всемогучого Бога* до своїх сотворінь! І ми вважаємо його за Боже слово і длятого називаємо його „святим“. Кожному реченню цього Письма приписуємо непомильну повагу, кожний священик від слів св. Письма зачинає свою проповідь і зі св. Письма доказує правдивість св. науки. — Скільки разів читається або відспівується Євангеліє, встають усі вірні та серед святого мовчання

слухають його неповоротно з найбільшою увагою, на знак пошани для нього. Навіть самій книзі, в якій міститься Боже слово, оказуємо глибоку пошану, обносячи її зі світлом в часі малого входу та обкладжуючи її на співаній Службі Божій, будь цілуючи її набожно. Стараймося, мої дорогі, щоби науки, які в св. Письмі містяться, стали правилом нашого життя! Амінь.

СТЕРЕЖІТЬСЯ ЛОЖНИХ ПРОРОКІВ!

„Стережіться ложних пророків, що приходять до вас в овечій одежі, а внутрі вони є хижими вовками. По їх овочах пізнаєте їх“. (Мат. VII, 15, 16).

Хочу порушити тут питання, як задивляються на св. Письмо різні протестанські секти. Це справа — на часі, бо тут бачимо найбільше баламудств та крутильств у різного рода сектантів, що від ряду літ агітують між нашим народом тут, і за морем.

В тій науці побачимо і зрозуміємо, як легкодушно, а навіть — як злочинно обходяться зі св. Письмом, найбільшим скарбом християнства ті висланниками ада, — сектанти.

Лютер, „патриарх“ усіх сектантів, — збунтований німецький монах, думав, що всякі відомости, які чоловік може набути про Бога, про Церкву та про спасення знаходяться тільки в св. Письмі. Церковне Передання та повагу учительського уряду Церкви зовсім відкинув. Уважаючи св. Письмо за одинокє джерело об'явлення, протестанти були переконані, що всі люди повинні його читати, — та що всі Божі правди в нім поміщені, мали самі собі пояснювати.

Однак наука Лютра є суперечна з духом Христової Церкви! Правдива Христова Церква є стовпом і утвердженням правди. Св. Павло пише до свого ученика Тимотея: „Щоб ти знав, як маєш поступати в Божім

домі, котрий є Церквою живого Бога, стовпом і утвердженням правди". (І. Тим. 3, 15). Отже Церква блудити не може, бо „ворота пекольні не переможуть її". (Мат. XVI, 18). „Христос з нею по всі дні, до кінця віків" (Мат. XXVIII, 20).

Всі єретики відриваючися від Церкви, твердять, що хочуть Церкву „поправити". Так твердив і Лютер. Алеж це смішне, хотіти поправити діло Боже! Бо невжеж можна поправити незмінну по всі дні Христову науку? Тому, що кожний протестант мав можливість примінювати при пояснюванні св. Письма власні переконання і погляди, таке пояснювання не могло довше встоятися. Крім Лютра виступали з новими поглядами на справу св. Письма Цвінглі, Кальвін — і багато інших.

А що з того вийшло, — того ані сам Лютер не передбачував! Бо коли забралися люди до пояснювання св. Письма власним розумом, то зараз показалося, що „що голова, то розум". „Пояснювали" всі, але кожний по своєму — і тому намножилося тільки сект, що тепер сам протестантизм має понад 350 сект, а що року ще нові прибувають.

Але чи ті різні релігії годяться зі собою бодай в головних основах? Ні! Хоч всі вони твердять, що опираються на св. Письмі, — то кожна говорить що іншого і одна другу поборює.

І так напр. „епіскопальний" пастор твердить, що мусять бути єпископи, бо коли нема єпископів, то нема і священиків, а як нема священиків, то нема і Тайн, а як нема Тайн, то нема і Церкви. Бере він цю науку зі св. Письма, — бо св. Письмо на різних місцях про це говорить.

Слухає тих виводів „пресвітеріальний" пастор і каже: „Я також читаю св. Письмо, але я там не вчитав, що повинні бути єпископи! Є там тільки мова про священиків"...

Надходить „баптист" і питається їх: „Чи ви охрещені?" — „Так, іще дитиною", каже „епіскопальний". „Мене також охрестили, як був я малою дитиною" — додає пресвітеріальний. — „То не важне", відповідає баптист, „бо то було через покроплення і поливання

водою, а так бути не повинно! Якщо не увійдете до ріки, так як це Христос учинив, і якщо так само не даєте себе охрестити, то всі підете до пекла“...

На те надходить *методист*, і говорить: „Мої приятелі, сперечаєтеся непотрібно! Я бачу, що ви не маєте зовсім жадної релігії! Чи ви відчуваєте релігію? „Дух Божий порушає чоловіка“ як каже св. Письмо, а чоловік повинен чути його ділання. Чи ви відчуваєте на собі те ділання св. Духа, без якого нема правдивого пізнання Бога?..

— „Пусте говорення — відповідає йому пресвітеріанин; ми кермуємося розумом, а не змисловим чуттям“..

— „Якщо ви ніколи не відчули релігії, то її ви й не мали ніколи, отже підете до пекла на вічні муки“, гостро їм грозить методист.

Приходить інший сектяр, званий *універсаліст*, і чуючи, як собі зібрані сектарі грозять, каже: „Дивні ви люди — не знаєте св. Письма! Пекла нема! А говориться про нього, щоб ним страшити старі жінки і діти“. І виводить цю науку зі св. Письма.

Зближається на це все *квакер* і годить їх, бо його релігія не зносить сварні. Радить їм, щоб зовсім перестали хрестити людей, подаючи на потвердження своєї науки різні слова св. Письма.

Інший знову сектяр приступає до них і каже: „Треба хрестити, але тільки мужчин. Жінкам дайте спокій, бо в св. Письмі виразно сказано: Як чоловік, цебто мужчина, не відродиться водою і св. Духом, не може увійти до царства небесного! — Жінки що іншого, мужчини що іншого. У св. Письмі тільки про мужчин бесіда“.

Вкінці надходить *скакер*, належачий до секти, що на молитвах постійно трясеться: „Ви всі — говорить — є в блуді! Чи ви не знаєте, що св. Письмо каже, що зі страхом і трепетом маємо справувати наше спасення? Мої возлюбленні браття, як хто хоче дістатися до неба, мусить трястися, лякатися і дрижати зі страху. Трясіться браття, як листя осики, бо зле буде з вами!“

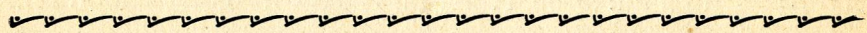
Ми чули кількох представників різних сект. Всі вони покликуються на св. Письмо, а один перечить те, в що вірить інший. Як уже сказано, різних сект є по-

верх 350. Кожна вважає Біблію за вчителя правдивої віри, а всі взаємно поборюються. Невже ж можливе, щоб всі вони були правдиві? Чи сама Біблія зуміє їх погодити?

Чому всі ті секти різняться так дуже між собою, не можуть на одне згодитися? Бо собі після своєї години довільно толкують св. Письмо, перекручують його.

Св. Письмо, це слово Боже написане з надхнення св. Духа, а сектанське його толкування не є надхнене св. Духом! Є це чисто людські здогади і крутість, які не мають за собою поваги Божої.

З цього бачимо наглядно, що Син Божий не міг побудувати Церкви виключно лиш на мертвій букві — як це навчають протестанські секти — але основав її на живій повазі, цебто на живім слові навчаючої Церкви, яку становить Папа римський, враз із єпископами та священиками.

БЕРЕЖІМСЯ ПЕРЕД ВОВКАМИ В ОВЕЧІЙ ШКІРІ!

В нинішніх часах, по перебутій страшній військовій заварусі, прихильники деяких сект прибули і до нас, щоб тут ширити єреси та відводити людей від правдивої Христової науки. Усі ті сектари переконані, що проповідують Христову науку. Всі вони є того погляду, що з Католицькою Церквою треба зірвати. Всі вони голосять, що одним джерелом віри є св. Письмо яке може читати і толкувати кожна людина, як їй, подобається...

До найбільш рухливих, а zarazом найнебезпечніших єретиків, визискуючих несвідомість людей, належать так звані „дослідники Біблії“ (байбелістики). Передусім негодують вони, що „до цього часу ніхто св. Письма добре не розумів; а це незнання засад Хри-

стового Євангелія в народній гущі, не дало спромоги розвинути моральних сил народнього духа“... І кажуть, що щойно вони віднайшли ключ правдивого розуміння св. Письма і завдяки цьому „обявляють“ людству нові правди. Яку стійність мають ці правди, хай посвідчить факт, що між іншими вони „видали“ письмо, в якому силкуються нам живучим доказати, немов то цей світ „скінчився“. Щоб тим легше позискати для себе людей, покликаються вони на св. Письмо. І св. Письмом доказують, що світа вже нема, а те, що ми кругом себе бачимо, це не світ, лише обман. Той знову, хто в це не вірить, не є — кажуть вони — Христовим ісповідником, не є християнином. А хтож в це вірить? Хіба чоловік несповна розуму! Але такий за свою віру й невіру не відповідає.

Як бачимо, маємо тут до діла з деякого рода бжевіллям на тлі релігійнім. Ці „байбелники“ є далеко шкідливіші від усіх других сект, бо руйнують усі святощі, а самі не дають нічого! Чим в політиці анархісти, тим у царині релігії „байбелники“. Тому треба нам бути осторожними! Це вовки в овечій шкурі приходять до нас. В руках тримають св. Письмо, а в серці отрую. Знаємо з ким маємо до діла. Найбільш завзятий ворог приходить до нас, щоби нас порізнити, щоби осмішити нашу віру і св. Церкву та в цей спосіб приготувати ґрунт під посів затроєного зерна. Приходять, ніби зі словами євангелія на те, щоб мати вплив на неосвідомлені маси і погубити їх душі.

Крім цього вони в чи малій кількості розсилають даром свої руїницькі часописи та роздають даром свої книжки, які підкопують св. віру в народі, поборюють св. Церкву і її представників, св. Отця, єпископів, та підривають моральність і добрі обичаї вірних. Якщо чоловік непросвічений під релігійним оглядом стане читати такі часописи або книжки, написані єретиками, легко сам може втратити віру!

Св. Письмо остерігає нас, щоб ми уникали такої небезпеки. Бо хто любить небезпеку, від неї згине. Не берім отже таких часописів і таких книжок до рук.

Істнує церковний припис — що кожна книжка, в

якій є мова про релігійні речі, мусить мати potwierдження єпископа цієї єпархії, в якій її друкують. Таке potwierдження є звичайно поміщене на самому початку книжки, зараз на другій стороні титулової картки. Якщо книжка, в котрій є мова про релігійні справи, такого єпископського potwierдження не має, то вона єретична. А якщоб хто небудь з якихнебудь оглядів мав сумнів, чи добра якась книжка або часопис, що говорить про релігію, хай спитається свого духовного отця. Не читайте отруї! Тим губите себе і своїх дітей! Тим нищите силу свого народу! Читайте лише добру книжку!

А якщоб прийшла даром така книжка чи газета, яка своїми наклепами ображалаб наші реліг. святощі, то ви відішліть її назад та попросіть, щоб вам більше з цією отруєю не накидалися. Бо ми даром не хочемо нічого, а платити за отрую не думаємо.

Не менше небезпечне є живе слово цих ложних апостолів. Під ніякою умовою не важмося йти на їх сходи́ни! Не будьмо цікаві, що там говорять. Знаємо, згори, що на таких сходи́нах будуть осмішувати віру, будуть виголошувати наклепи про св. Тайни. Не вжеж це має нас цікавити?!

Ісус Христос каже: *Стережіться ложних пророків, що приходять до вас в ове́чій одежі, а в нутрі вони є хижими вовками. По їх овочах пізнаєте їх.* (Мат. VII, 15, 16). Остерога Божественного Спасителя відноситься до всіх єретиків. По овочах, то значить по тім, що чинять, маємо їх пізнати. Вони не є Христовими слугами, бо не приходять зі словами любови, лише сіють ненависть, підбурюють одних проти других та осмішують науку католицької Церкви, що походить від самого Христа. Тому вони є ворогами нашої Церкви й народу, бо розбивають нашу церковно-народню єдність.

Тому, бережімся усякого рода сектантів, цих новітніх вовків в ове́чій шкірі, а щиро держімся Христової правди. А вона тільки в Христовій, католицькій Церкві. Амінь.

ПРО БОЛЬШЕВИЗМ

Як прийнявся большевізм? — Щоб яка небудь недуга опанувала чоловіка, мусить його тіло вже передтим бути податне до цієї недуги.

Що большевизм прийнявся якраз в Росії, а не де інде, є наслідком цього, що російський цар-самодержець держав мільйони людей у кромішній темноті. Мужик міг їсти, працювати, спати, але горе, якщоб поважився він думати та бажати стати рівнож чоловіком! Російське панство й всякі дідичі уживали як не можна краще розкошей цього світу, їздили по світі, задивляли чужинців своїми багатствами та освітою тоді — як мужик не знав ні писати ні читати.

Треба однак дати свідоцтво правді, що тамошні люди, між ними й Українці, під оглядом матеріальним стояли там знаменито.

Релігійність в народі була поверховна. Нарід, на перший погляд, на кожному кроці хрестився та бив поклони, але душа народу остала майже поганська. Сумно представлявся стан незєдиненої, православної Церкви. Її золотоверхі, пишні собори та священство було мертво в своїй заскоружлості, було темне, було послухним знарядом в руках уряду. Вищу, богословську освіту мали лиш нечисленні одиниці. Всі сільські священники мало що ріжнились освітою та оглядом від вірних. Це було причиною, що того рода духовенство не могло мати більшого впливу на свою паству. Сповнялись слова Христа, що „мертве дерево не може родити овочів“.

Не краще було в урядничім та військовім стані. Хабарі, неробство, неморальність, карти та п'ятика, це були черваки, що розгризали російську державу. Було до предвидження, що держава з такими порядками довго не вдержиться.

На всі ті вчинки впало зі заграниці зерно радикалізму, соціалізму... Воно переціпилося скоро на українські землі, а наслідки цієї соціалістично-большевицької епідемії були для нас жахливі. Через неї страшили ми свою молоду державу! Бо як большевики по

Керенським обняли в Росії владу, то український нарід розагітований соціялістами та большевиками — на загал легко погодився з їхнім правлінням.

Перший клич, який большевики кинули між нарід, був: „рабуй — награблене!“ Рабуй чоловіче, ріж, мордуй, вбивай, пали, розкидай все, щоб по світу не пахло „буржуйським“ духом! Що тепер вкрадеш, буде твоє, ти собі лиш відбираєш те, що пани твоїм батькам зрабували...

В тій сумній хвилі, головно російський нарід, в одному перебрал міру. Взяв „забездурно“ — хоч не на довго — панську землю — а притім по звірячому понищив та попалив майже всі панські двори та фільварки, з усяким господарським знаряддям, з живим та мертвим інвентарем.

Ті сумні революційні часи були жахливі в своїх наслідках! Опянілі грабіжами та легкими здобутками російські та українські мужики — думали що большевики, то їхні спасителі — добродії, що вони справді — відчинили безпросвітним рабам тюрму народів і отворили їм стежку в рай...

Але не так сталося, як бажалося і думалося...

Коли лукавий жидовин — большевицький комісар здобув владу над хрещеним народом, то заговорив так „освободженим“ селянам, аж стерпла їм шкіра! Большевик сказав тоді: земля твоїх прадідів і тобою заграблена, — вона не твоя, а казьонна, державна! Все є власність держави... Всі поля, ліси, фабрики, все мертве й живе... А ти на тій землі большевицькій лише робітником, слугою Радянського Союзу... За свою працю дістанеш хліба і трохи юшки — бо така воля пролетаріату і його влади... Бо такий є червоний, сталінський рай..

І відчинились очі людям, але вже було запізно. На численні українські повстання, жидовин — большевик, лютий чекіст, відповідав розстрілами, Соловками та паленням українських сіл...

Але ця сташна наука не пішла в ліс! Сьогодні український мужик за Збручем мовчки затискає твердий п'ястук та нетерпеливо жде хвилі, щоб скинути

зі себе страшне ярмо безбожної, злочинної, несправедливої влади „працюючого люду“...

Боротьба більшевизму з вірою. — Більшевики від самих початків свого червоного „царста“ в Росії та на Україні — завзято поборюють релігію. Вони вважають її найбільшим ворогом своєї диявольської роботи. Для осміщення й зогидження релігії уживають вони головно пресу та книжку. Видають вони різні плюгаві часописи, як „Безбожник“, „Безвірник“ і інші.

В цих часописах, що їх пишуть всякі жидки та безвірки, зогиджують вони та виставляють на сміх релігію та священиків, закликають нарід до безбожності і всякого плюгавства.

Та в большевії, мимо всіх старань уряду — є дуже багато ще неграмотних, і тому не кожний може читати всякого рода „Безбожники“, і інші погані письма, — тай і не кожний грамотний — хоче брати до рук і читати такі насміхи з Бога та з релігії.

Тому! большевики стали вживати до своєї безбожної пропаганди ще й театр та кіно.

Божі доми, старинні, прегарні святині переробили вони на театри і кіна. В цих театрах і кінах, відвідуваних найбільше в святочні дні, — влаштовують червоні безбожники богохульні театральні вистави й висвітлюють соромницькі образи.

Не йде большевикам зовсім про це, щоб робітники й селяни могли в театрах і кінах знайти по важкій праці здорову та милу розривку. Їхня ціль: боротьба з релігією! Актори на сцені висмівають Бога, святих угодників Божих, осмішують релігійні обряди та священство. Щоб глядачів довести зовсім до здичіння, до зізвіріння, показують погані образи і т. п. А все це на те, щоб убити в народі релігійного духа, особливо в слабодухів.

Головно стараються большевики про молодь. Знають добре, що недосвідчену молодь найлегше затроїти, зломити її на все життя. І тут найстрашніша їх праця! Тепер у межах Радянщини виростає ціле покоління людей, що позбулися всякого сорому, чести й

страху Божого. Це стадо — двоногих, просвічених Леніном і Сталіном — звірят...

Недавно появилася в Лондоні книжка, видана англійським міністром скарбу, Черчілем. Описує він большевицьке панування. Користуючися достовірними джерелами, Черчіль подає в ній спис жертв кровавого большевицького панування, від самих його початків. І так більшовики убили до цієї пори 28 єпископів, 1.219 священників, 6.000 професорів, 9.000 лікарів, 2.650 артистів, 54.000 старшин 70.000 поліційних агентів, 139.000 робітників, 260.000 жовнірів, 335.000 інтелігентів і 815.000 селян. Це були ті, що не далися зломити й воліли смерть, як відступство й неславу.

А православний єпископ Серафін подає, що большевики за той час розстріляли аж 40 єпископів, 2.000 священників та 7.000 монахів і монахинь.

Та найбільше ненавидять большевики католицьку Церкву. Зачали від переслідування духовенства. Вирештували всіх католицьких єпископів і майже всіх священників. Багато цих слуг Божих згинувло мученичою смертю, а ще більше карається по тюрмах та на засланні. Найстрашніші муки й знущання терплять вони на соловецьких островах, на Білому морі.

Большевики — в диявольській ненависті до Христа Господа, роблять усе, щоб його святе Ім'я вимазати з життя своїх рабів. В одному сибірському місті поставили пам'ятник не кому будь, а самому Юді Іскаріотському, що продав Христа жидам! Однак і цього було їм за мало. Бажаючи вигубити останки релігійного духа в народі, усунувши Бога з прилюдного життя, з урядів, на його місце ставлять Леніна. Большевики зробили з нього немов свого ідола! Коли він помер, убитий гидкою недугою, забальзамували його тіло, побудували йому щось у роді поганської каплиці та щороку в день його смерті — зганяють сюди людей, щоб поклонялись трупові цього злочинця! А Ленінові твори, повні ложі, вважають большевики „святими“ книжками комунізму й на пам'ять їх вчаться... На їх видання призначили вони мільйони карбованців — у цьому часі, коли нарід гине з голоду...

Замість святих образів — всюди портрети Леніна і інших червоних божків.

„Богослуження“ в честь діавола... — Німець Е. фон Унгерн-Штернберґ, що перебував якийсь час біля Іркутська, на Сибірі, пише таке: Стара дерев'яна церква із позолочуваними банями в цій місцевості, де живу, зачинена, а священик, боїться перейти біля неї, щоби не стягнути на себе підозріння що хоче ширити „опій“ серед „просвіченого“ совітським ладом народу. В церкві господарює тепер союз безбожників, які проголосили, що вони Бога, як найбільшого „буржуя“, скинули з престолу... а почитають діавола, як батька і покровителя всіх революціонерів... А в самім Іркутську відправляють безбожники правдиві „богослуження“ в честь діавола. Знайшлися там навіть „жрекині“ діавола, що походять з бувших каварняних танцюристок та вуличних дівчат... Якийсь виродок співає перед ними богохульні пісні й віддає їм „почесть“... Там, де находився престол, стоїть тепер зломаний, зі зверненою до землі головою хреста Спасителя... Побіч хреста — збанок, повний крові з чорного цапа, змішаний з кількома краплями людської крові, а далше кусок шкіри зі шерстю з чорного кота...

Ось таку то огиду описує цей чужинець! Волосся дубом стає на голові на думку, у яке то багно котиться людина, коли зі серця свого викинула св. віру й Господа Бога!

Добре то каже стара наша приповідка: „Хто не слушає тата, мами,— послухає песячої шкіри“.

Не хотіли большевики поклонятися небесному Отцеві* — так дійшли вже до того, що поклоняються цап'ячій крові та кот'ячій шкірі... Кого Бог хоче покарати, тому відбере розум...

Усі тут наведені картини з большевицького „раю“ кидають ярке світло на стапне положення нашого народу на радянщині. Села пустіють, хати — валяться, поля бур'яном заростають... Кращі одиниці з українського народу вже давно або вистріляно, або запропороно по тюрмах, на соловецькі острови, на Сибір.

Ось так лютує червоний, безбожний терор на Україні!

Від часу татарського лихоліття не переживала вона такого тяжкого досвіду, як тепер під большевиками!

Серед населення кипить ненависть до московської комуні та зірватися до протесту нема тепер у народі ні сили, ні змоги.

Але треба нам пам'ятати — мої дорогі, що большевизм — це не тільки людське божевілля і злоба, — але разом — це допуст Божий, це кара Божа на людей, що хотіли світ переконати, що людям без Бога й без святої віри буде краще на землі, ніж з вірою та з Богом...

Боже Провидіння вибрало український нарід, щоб він своїми мученичими страданнями зломив силу большевизму та весь світ визволив від цієї облуди, що рай обіцяє, а пекло приносить.

Тому, мої дорогі, треба нам щиро благодіти Всевишнього, щоб Він, у великим своїм милосерддю — поклав край терпінням і досвідам нашого народу по той бік червоної греблі. Щоб Господь простив йому всі його гріхи, а особливо той, що він так легко дався спокусити облесним словам безбожних, червоних обманців, і тепер гірко покутує за це.

Молімся, браття і сестри, щоб Господь дав цим нещасним нашим браттям силу все те перенести, та щоб те все, що вони переносять там від 20-ти літ з горою вийшло їм на добро, а Господеві на славу. Амінь.

НА БЛАГОСЛОВЕННЯ ДЗВОНІВ

Наслідки тяжкої війни, що лютувала на нашій землі, відбилися прикро й на наших церквах. Ограблено їх і знищено. А вже найбільше краялося серце нашого народу, як жовніри стягали з дзвінниць наших церков

— святі дзвони. Заніміли тоді наші села — й глухий сум заляг над нашим краєм.

Не дивно, що і ви так дуже тужили за дзвонами, і раді були їх чим скорше набути. А коли настали спокійніші часи, то кожна громада, кожна парохія старалася чим скорше о дзвони до Божого дому. Бо без них було невимовно тяжко та сумно усім...

І справді, церковний дзвін має в собі щось святочного, щось Божого, щось, що нічим не дасться заступити. Хоч не говорить він до нас словами, та його голос такий могутий і вимовний, що западає глибоко в християнську душу. З його голосом із дзвінниць — немов Божий ангел з неба сходить з Божим благословенням, з Божою потіхою, з Божим спокоєм. Голос дзвону несеться — лине із дзвіниці та обіймає кожну хатину в селі, чи місті, кожну душу людську. Двонить до вікон, стукає до дверей: „Ходіть діти, спішіть всі до Божого дому! Ходіть до вашої неньки, св. Церкви... Вона вас потішить, повчить, до кращого життя заохотить“... Так дзвонять, кличуть дзвони — у кожну неділю, у кожне свято.

В Старому Завіті Господь Бог повелів призивати ізраїльський нарід на богослуження звуком труб. Як пастир звуками рога збирає розсіяне по долині стадо, так голос труб приликував ізраїльський нарід до священної скинії Завіту.

Коли ж наш Спаситель вознісся на небо і його Божя наука стала розширятися по всіх країнах світу, тоді настали жахливі переслідування християн. З причини переслідувань збиралися вірні на богослуження в ночі, по відлюдних печерах, підземних норах та інших потайних місцях. Тоді діякони призивали на богослуження кожного поіменно; заходячи в дім говорили коли буде відправа й де буде. На пам'ятку цього старого звичаю залишилися ще до тепер по монастирях на Сході будильники - братя, яких обов'язком є обходити келії усіх монахів й призивати братію на нічні славословія — молитви.

Коли згодом переслідування християн остали, то при церквах для скликування вірних на молитву ста-

ли вживати залізні, чи мідяні плити, або дерев'яні дошки, так зв. била. Ударяючи по них молотом, збирали нарід на богослуження. Той спосіб скликування зберігся до нині в християнських сторонах, що є під турецьким пануванням, тому що турки й досі не дозволяють християнам уживати дзвонів.

Аж в VIII-ім столітті стали в західній Церкві, в Італії, вживати нинішніх дзвонів для скликування вірних на молитву. По західних церквах поширився цей звичай тоді, коли то венеціанський князь прислав імператорові грецькому Михаїлові дванадцять дзвонів по числу 12-ти Апостолів. На поміщення тих дзвонів побудовано нарочно дзвіницю при церкві св. Софії в Царгороді і від цієї пори вживання дзвонів стало розповсюджуватися по всіх церквах Сходу, а з прийняттям християнства, і в нас, на українських землях.

Дзвони не тільки звіщають нам недільний, чи святочний день і кличуть нас на Службу Божу і богослуження у храм Божий, але вони мають ще і друге значення: за поміччю дзвонів — вірні виражають свою духову радість, злуку зі св. Церквою і з Богом. І так у Празник Пасхи християни — серед невгаваючого звуку дзвонів — беруть участь в радості Церкви, виражують свою радість з приводу воскресшого із мертвих Спасителя.

Також і скорбні, печальні почування виражують вірні голосом дзвонів. Протяжний звук дзвону у будень звіщає всім, що хтось розстався з світом, що когось несуть у сиру землю...

Вкінці голос дзвону перестерігає нас в часі якогось нещастя, прим. в часі пожеaru, в часі бурі, граду й т. п.

Словом — дзвін є невідступним товаришем і провідником нашого життя. У радісних і сумних хвилях людини, лунає його голос.

Та головне призначення дзвонів є все таки в тому, щоб кликати нас на молитву, наші серця підносити до Бога.

Гомін дзвонів приводить нам також на пам'ять — страшний, другий прихід Сина Божого на цю землю „Блажен раб, егоже обрящет бдяща!...

У глибоку, незнану ніч вдруге загремить страшна труба архангела, а за нею загомонять труби ангелів на всіх кінцях вселенної: „Вставайте! Ідіть на суд!..“

О, Господи! Помилуй нас від страшного осудження, від вічного засуду, від лютої кари! Сподоби нас усіх стати тоді по Твоїй правиці і ввійти у Твоє царство!..

Тому, мої дорогі, все а все, коли почуєте голос дзвону, набожно тоді перехрестіться, бо він нагадує нам, страшний суд, другий Божий прихід. Бо він нагадує нам Бога і вічність. Амінь.

СЛЬОЗА НА ГРОБІ О. ТЕЛШЕВСЬКОГО

Дня 7. грудня, 1937 р. невмолима смерть перетяла плідотворне і благоплідне життя невтомимого душпастиря с. Фраги, о. Василя Телішевського. На 31-му році священства і 55-му році життя. Загомоніли сумно дзвони і лискавкою рознеслася ця прикра вістка по всій околиці. Здрігнулися і зацеміли з болю і жалю наші серця.

І ось прийшли ми тут попрацювати невтомного робітника в винограді Христовім, на його дорогу у вічність.

Не чуюся на силах звеличити заслуги Покійника, бо працаємо чоловіка небуденного, ревного ділателя в винограді Христовім, працаємо одного з найкращих священників стрілиського деканату. В Покійнім сходить в могилу людина незвичайної доброти серця та прекрасного характеру. З ним могли працювати всі люди доброї волі. Чужі були йому ефектовні виступи, погоня за популярністю, плитка демагогія. Очі його горіли радістю на вид все нових, щораз нових кадр робітників на народній ниві.

Він був одним з найдіяльніших священників нашого деканату: ординаріятський шкільний комісар, голова

всіх місцевих установ, член Деканальної Маєткової Ради, невтомний сповідник, знаменитий проповідник, перший дорадник деканальний, організатор паломництв, священничих реколекцій та місій. В короткому часі поставив він величаву церкву у своїй порохії. Стежив пильно за розвитком установ, в яких працював, тішився їх успіхами. В житті приватнім був учинний і гостинний, веселої вдачі, знайомими сусідами щиролюблений, високо цінений та поважаний.

Плачуть, гірко плачуть за Тобою, возлюблений брате-товаришу, сослужителю і друже наш, не лиш рідня і други Твої та брати-священники, але і всі знайомі і засмучені парохіяни.

Уся громада поважала Тебе і любила Тебе, бо Ти усіх, великих і малих провадив на спасенну дорогу. Всі пороки викорчовував, та й не раз скородив свою духову ріллю ниву вширш і впоперек глибоко, щоб увесь бурян з коренем повиривати, знаючи добре, що громада, що її заглушив гріховний бурян, не наслідить царства Божого. І не жалувавав Ти ні часу, ні праці, ні свого здоров'я, але трудися невтомно і без відпочинку для багатої жатви на небесіх... Авжеж найкращим Твоїм ділом — це зразково упорядкована твоя парохія, це оживлені церковні брацтва, це поширена добра преса, а вкінці чималою Твоею заслугою, чудова церква в Фразі, так що Твій наслідник матиме все готове.

Справді Ти, як досвідний керманич, провадив увесь час своє стадо сільною рукою, уміло, через бурливе море сего життя.

І ми сьогодні, хоч у сумнім, та в піднесенім настрої духа оцінюємо якслід Твою невсипущу працю. Кілька довколишніх процесій та кількадесятъ священників з п'ятиох деканатів прибуло, щоб відвести Твої тлінні останки на місце вічного супочинку.

Великий Покійнику! Твоя книга дочасного життя замкнулася, а отворилася перед Тобою вічність.. Станеш на суді перед Всевишнім... Та не маєш чого боятися, що станеш голіруч, що Ти змарнував свої таланти...

Дай Боже, кожному з нас так провести життя, бути таким, як Ти і залишити по собі таку пам'ять! Ти відходиш тепер від нас на вічний супочинок у Господі, та відходить лише твоє тіло.

А дух Твій буде вітати між нами ще довго-довго...

Пращай дорогий і незабутний брате в Христі! Ми всі Тебе любили, Твоею дружбаю дорожили й Твої пастирські заслуги величали. Ти не помер для нас, бо оставив Ти нам по собі дорогу пам'ять і прекрасний приклад свого життя і своїх заслуг перед народом, Церквою і Господом.

Над невсипущим робітником виросла могила... Тільки праця його не пропала, не пішла на марне. Вона дала, дає і видасть плоди. І якщо людину роботящу порівняти до цегли в будинку, то з таких саме цегол, як бл. пам. о. Василь, знімаються найкращі будівлі!

Земля йому пером, та земля, яку Він і сам щиро любіть других любити учив! Амінь.

ПРОПОВІДЬ ПОХОРОННА

Бо що чоловік посіє, те
й жатиме. (Гал. VI, 8).

Життя людей на цій землі, це один безпереривний похоронний похід; сьогодні один провадить другого до гробу, а завтра вже його ведуть... Смерть не дармує, вона ніколи не втомиться. Що сьогодні цвило, те завтра вже вяне; що сьогодні красою пишалося, те завтра ногами топчимо.

Сльози і квіти у нашій житті разом цвітуть, будні і мрії — поруч ідуть.

Сьогодні жиємо, радуємося працюємо, укладаємо пляни на майбутнє в найвибагливіших красках, ле-ліємо у своєму нутрі Бог-зна які надії, а завтра, завтра вже нас нема!

Але чи ми про це думаємо? Тіло вяже нас так сильно із туземним світом, що про смерть, зовсім забуваємо! Обмотані пристрастями наче сіттю з павутиння, уповаючи на власні сили, забуваємо на свій кінець, а снуємо пряжу життя заєдно на один і той сам лад.

Якщоб наше життя кінчилося вже тут на землі, тоді моглиб ми його вживати, не думаючи про вічність.

Але наше життя є лише *часом сійби*, у яким що засіємо, те у вічності жатимемо.. Наше життя є лише школою, у якій нас Провидіння то навчає, то картає, як й коли треба. Наше життя, це видовище боротьби нашої чесноти з противностями й перепонами, боротьби, що за неї у вічності наступить заплата, або кара...

Отже треба нам усім тут добре зерно засівати, щоб у вічності було що жати! Треба нам добре вчитися жити, як хочемо колись збирати овочі своїх трудів. Як перстунимо поріг вічності, не запитають нас там, чи ми мали багато майна, які займали ми уряди, гідности та достоїнства, яке голосне було наше ім'я, але запитають: яка була наша *віра* та які *діла*? Запитають нас, де той елеї віри й любови, що ним повинні були горіти світильники наших сердець?... Бо там зустрінемося зі Суддею, що буде нас гостро зі всього судити, що нас питатиме про віру й любов до Бога та до нашого ближнього.

Але щасливий ти, у Господі брате Н, бо твоє життя було життям християнина, бо твоя смерть була смертю праведника! Ти був добрим ратаєм Христовим, бо ти засівав ниву свого серця й душі для небесної жатви. І хоч твої уста на віки замірили, то чуємо з твоєї сумної домовини радісний голос твого завіщання:

Браття! Не лякайтеся косаря-смерти, але лякайтеся гріха, бо тільки гріх робить смерть страшною! Невжеж не тужить ваше серце за сполукою з Богом? Не смерть, але життя ділить нас від Нього! Отже не лякайтеся смерти, а лякайтеся життя! Так жийте, щоб смерть захопила вас не як живучих, але як померших для світу. *Випереджуйте смерть*, щоб вона вас не випередила! Бо це певне, що кого смерть заскочить у пристрастях цього світу, того поведе на вічну погубу!...

Це є останні слова любови нашого брата Н. до всіх нас тут зібраних. Слова короткі, але важні. Щоб отсі слова записалися нам добре в пам'яті, щоб цей свіжий, незасипаний гріб отворив і наші очі — памятаймо що і з цієї хвили, в якій Бог так проречисто промовляє до наших сердець, мусітимемо здати рахунок.

Тому в тім поважнім настрої духа, коли стоїмо над гробом, що може вневдовзі й для нас отвориться, відвідновім наші постанови: вірно служити Богові, зносити все терпеливо для Христа й ніколи, ніколи не зійти зі шляху Божих заповідей. А так поступаючи, з розсвітом дня, в яким заривають дзвони, звіщаючи всім про нашу смерть, напевно станемо учасниками небесного Сіону — по трудах, злиднях та горях, що ми їх перенесли на розбурханому морі цього життя.

Тому в мирі — віддаймо землі те, що є землею. Ще хвилинка, а обтерши сльози вернемо всі домів, кожний до свого заняття. А наприкінці цього похоронного святого обряду — вислухаймо ще цих кілька щирих, пращальних слів слів дорогого покійника:

Не плач, не журися, дружино моя, не плач за мною! Я переселився із цієї долини сліз у місце, де нема ні плачу, ні печалі, ні зідхань. Я покинув тебе, але не упадай на духові. Надійся завжди кріпко на Боже Провидіння, що подбає про твоє добро, й ніколи не не жалуйся на допустити Божі, „Бо тим що люблять Бога, все виходить на добре“ (Рим. VIII, 28).

Сини мої, соколи та любі доні! Оце цілує вас в останнє ваш рідний батько та на працання лишає вам таку науку: любіться мої дітоньки, та шануйте свою неньку, а це принесе вам ласку й Боже благословення. Не бажайте надмірно земських дібр. „Бо ті що хочуть бути багатими, впадають у спокусу і в сіти діавола“. (Тим. VI, 9). І не бійтеся нічого в світі так дуже, як утрати освячаючої ласки; бо вона є весільною одежою, без якої ніхто не буде допущений на небесну гостину. (Мат. 22).

Працайте, мої рідні, ближчі та дальші, працайте, чесні господарі та газдині; вся рідна громадонько, працай! Дякую вам за ваш останній довг християнський!

Ваша щира молитва — це благословенний дощ на спрагнену мою душу. Все суєта, крім цього одного! Не забувайте браття за мене у своїх св. молитвах!

І я пращаю тебе, любий брате Н., супроводжаю тебе похоронними молитвами, а коли Господь прийме тебе в небесні хороми, не забудь і за нас помолитись у стіп Царя царів. Амінь.

11

О. Степан Ковалів: ВІЧНЕ МІСТО. ЗМІСТ: 1) Італія. 2) Вічне Місто. 3) Св. Петро на Ватикані. 4) Столиця Папи. 5) Як живе Папа Пій XI. 6) В роковини коронації св. Отця. Жовква, 1937, 8°, стор. 117+8. Двацять вісім світлин Ватикану, Риму і його околиці. Накладом і друком ОО. Василян. Ціна брош. 1.45, опр. 2.00 зол.

Українська релігійна література має мало книжок цього роду. Бо така книжка не мала ані автора до її оброблення, ані видавця до накладу. А вона така необхідна! — Тому працю о. Степана Ковалева треба привітати з тим більшою відрадою. Про Італію, Тіволі, Рим та його околиці писали вже давніше інші письменники. Але вони спинювалися частіше на індивідуальних вражіннях та загальнім описі самої суті, промовчуючи нераз цінні й цікаві для читача подробиці. О. автор у своїй збірці ділиться із читачами поясненням бодай найважливіших церков та пам'яток Риму й описами життя Ватикану, враз із щоденними його подіями. В його цікавій книжці бачимо св. Отця при бюрку, в їдальні, вітальні, на проходах у ватиканських городах, на авдієнціях публичних і приватних. Дивуватися приходить, що о. декан Ковалів у такій мірі опанував свій матеріял і так одноцільно і пляново його обробив серед тяжких, невідрадних умовин на селі! З якими подробицями описав він церкву св. Сергія і Вакха при бувшій українській папській Колегії в Римі!

Праця о. Степана Ковалева є цінним вкладом у нашу культурну скарбницю, а спеціально вона чималим набутком в українській релігійній літературі. Справді, такої популярної і гарно виданої книжки про Рим і св. Отця в нас ще не було. Багатий її зміст, уложений дуже доцільно, говорить сам за себе. Мова чиста, вільна від усяких варваризмів.

Книжку доповнює двацять вісім прегарних світлин Ватикану, Риму та його околиці.

Книжка надається дуже до читалень і шкільних бібліотек та для народу. Кожний інтелігент, у першу чергу священник та учитель, кожна читальня і шкільна бібліотека повинні цю книжку набути.

о. П. К—а.

(За »Ділом«)

ЗМІСТ

	стор.
Привітання парохіян	3
На Різдво Христове	6
На Новий Рік	8
Про вартість молитви	10
Січень — місяць доброї преси	12
Церква національна чи соборна — устрій і праця Церкви . . .	16
В день Кобзаря	23
Слово перед сповіддю дітей	25
Великдень	28
На Господнє Воскресення	29
В день Матері	30
В день Свободи	33
В день великих поминків — зеленосвяточний поклін героям . .	40
На порозі шкільного року	43
Рідна Школа	46
В свято Христа-Царя	48
В день першого листопада 1918-1938	51
Про працю для народу	53
Про гіпнотизм	56
Про спиритизм	59
На закінчення року	64
Як розуміти св. Письмо	66
Св. Письмо — і Христова Церква	71
Чи Церква заборонювала вірним читати св. Письмо	73
Стережіться ложних пророків!	75
Бережімся перед вовками в овечій шкірі!	78
Про большевизм	81
На благословення дзвонів	86
Сльоза на гробі о. Телішевського	89
Проповідь похоронна	91

КНИЖКИ ВИДАВНИЦТВА ЧСВВ. В ЖОВКВІ ДЛЯ ВЖИТКУ СВЯЩЕНИКІВ

Молебни та Ікафісти найчастіші кжикані, 8° стор. 152; брош. 2 зл.; в полотні 3'50.; насл. шкіри 4'20 зл. Порто 50 гр.

Великим, читким друком подано всі Молебни, що їх тепер вживаємо.
— Збірку прикрашає багато старинних, артистичних заставок.

II. ПРОПОВІДНИЧІ КНИЖКИ

Проповіди та Промови, написав *о. Теодозій Лежогубський*, по-смертне видання, 1938-39. В двох томах, п'ятих випусках.
Том перший. — Випуск перший (стор. 151). Зміст: Проповіди на неділі та рухомі свята (29 наук). Ціна 4 зл., порто 0'50 зл. Випуск другий (стор. 153-255). Зміст: Проповіди на нерухомі свята (14 наук). Ціна 2 зл., порто 0'25 зл. Випуск третій (стор. 257-443). Зміст: Страстні проповіді та реколекційні науки для молоді (13 страстних наук для народу, 8 реколекційних наук для молоді та 3 травневі науки). Ціна 3'50 зл., порто 0'50 зл.

Том другий. Випуск перший (стор. 228). Зміст: Екзорти для молоді середніх шкіл на цілий шкільний рік (46 екзорт). Ціна 3'50 зл., порто 0'50 зл. Випуск другий (стор. 229-348). Зміст: Надгробні слова (11 наук); Принагідні проповіді (9 наук); Промови з нагоди різних національних імпрез (13 промов). Ціна 3 зл., порто 0'50 зл. — **Увага:** Оба томи в брошурі (всі випуски) 14 зл., порто 0'50 зл. Оба томи в оправі (кожний том окремо оправл.) 20 зл., порто 0'50 зл. Перший том в оправі 11'50 зл., другий том в оправі 8'50 зл., порто 0'50 зл.

Короткі катехитичні науки, на підставі проповідей *о. Цольнера* зладив: *о. Ст. Гарасовський*. Часть перша. 1937., стор. 320. Брош. 4'50 зл., опр. в пол. 6 зл.

Це гарна, самостійна обрібка знаменитого німецького провідника і популяризатора *о. Цольнера*. Легкий і приступний виклад, добра мова.

Популярні катех. проповіді, нап. *о. П. Швілінські*. Перша часть: **про віру**. Брош. 7 зл., опр. 8'50 зл.

Популярні катех. проповіді, нап. *о. П. Швілінські*. Друга часть: **про надію і любов**. Брош. 7 зл., опр. 8'50 зл.

Популярні катех. проповіді, нап. *о. П. Швілінські*. Третя часть: **про благодать Божу й св. Тайни**. Брош. 5 зл., опр. 6'50 зл.

За всіх молилися Благая, 31 наук на м. травень. Нап. *о. Юл. Дзерович*. 1914., стор. 300. Брош. 5 зл., опр. 6 зл.

Хліб життя, *о. Мирон Коритко*. Євхаристійні проповіді. 1927., стор. 464. Брош. 3'50 зл., опр. 4'50 зл., опр. в пол. 5 зл.

Місійні проповіді, о п'янстві і безстидности. *о. Ем. Криницький*. 1910., стор. 270. Брош. 1'50 зл., опр. в пол. 2'50 зл.

Проповіди на підставі науки Церкви.., *о. Н. Теодорович*. 1912., стор. 352. Брош. 2 зл., опр. 3 зл.

2, 82 (1926)

2728^ч

КНИЖКИ ВИДАВНИЦТВА ЧСВВ. В ЖОВКВІ ДЛЯ ВЖИТКУ СВЯЩЕНИКІВ

Великопостні проповіді, найважливіше питання життя. *о. М. Марисюк ЧСВВ.* 1922., стор. 72. Брош. 0'60 зл.
Слово про св. Хр. Церкву, *Вас. Стеф.* 1933., стор. 16. Брош. 0'10 зл.

III. ДУШПАСТИРСЬКА БІБЛІОТЕЧКА

Історія біблійна старого Завіту... Нап. *о. Т. Галущинський ЧСВВ.*
Часть I. Нове видання в друку.
Історія біблійна старого Завіту... Часть II. 1924., стор. 377.
Біблійна історія старого Завіту, Часть III. 1934., стор. 300. Ціна
поодиноких томів: Брош. 2'50 зл., опр. 3'50 зл., в пол. 4 зл.
Католицький народ, катехизм, *(Шпірато)* Том I. 1913. ст. 373, 4 зл.
Католицький народ, катехизм, Том II. 1913., стор. 415. Опр. 4 зл.
Католицький народ, катехизм, Том III. 1914., стор. 319. Опр. 3 зл.
Божа міра, *о. П. Кисіль ЧСВВ.* 1935., стор. 120. Брош. 0'80 зл.,
Боже провидіння..., *о. П. Кисіль ЧСВВ.* 1937., стор. 144. Ціна 1 зл.
Неподільне серце священика в службі Бога і Церкви, *о. П. Мар-
тинюк ЧСВВ.* 1935. стор. 395. Брош. 4 зл., в пол. 5'50 зл.
Брейський дух, провідник..., *о. М. Б.* 1910., стор. 556. Опр. 3 зл.
Чому люблю свою Церкву? *Я. Шерера.* Перерібка з 27-ого ні-
мецького видання. 1939. стор. 108. Брош. 85 гр., опр. 1'30 зл.

IV. НАБОЖЕНСТВА Й ПІДРУЧНИКИ

Любім Ісуса, книжечка до набоженства на перші п'ятниці й не-
ділі місяця. 1923., стор. 104. Опр. 0'60 зл., в пол. 1'20 зл.
Молебні до Пресв. Серця Ісусового, 1925., стор. 16. — 0'05 зл.
Чин відправи до Пресв. Серця Ісусового в першу неділю місяця,
1917., стор. 16. — 0'05 зл.
Голгофти або Хрестна Дорога, 1929., стор. 83. — 0'40 зл.
Акафіст Благівіщенню Преч. Діви Марії, 1927., ст. 107. — 0'50 зл.
Переклад на українську мову, з поясненнями.
Молебні до Преч. Діви Марії на місяць май, 1933., ст. 16. — 0'05 зл.
Паракліс до Пресв. Богород. Діви Марії, 1930., стор. 16. — 0'05 зл.
Молебні до св. єщмч. Йосафата, 1934., стор. 20. — 0'10 зл.
Чтання під першу п'ятницю, 1939., 68 стор. — 0'15 зл.
Підручник Апост. Мол. для провідників, 1930., ст. 63. — 0'50 зл.
Коротке поучення про Апост. Мол., 1938, ст. 15. — 0'15 зл.
Підручник Ісусового Лидарства, 1935., стор. 90. — 0'30 зл.
Ісусове Лидарство („Евхаристійна Кружія“) це діточа шкільна органі-
зація, дуже поширена в світі — для шкільної молоді.
Лидарі Ісусові... (вписовий лист) 1935., стор. 8. — 0'05 зл.
Інтронізація Найсв. Серця Ісусового, 1934., стор. 68. — 0'15 зл.
Про посвячення християнських родин Пресв. Ісусовому Серцю і відпо-
відні до цього молитви Це пожиточна, вельми поширена тепер практика

О. СТЕПАН КОВАЛІВ

ПРИВІТАННЯ ПАРОХІЯН ПРИНАГІДНІ СЛОВА

1939 Р. Б.

ВИДАВНИЦТВО Й ДРУКАРНЯ ОО. ВАСИЛІАН У ЖОВКВІ